

FRASEANIA

revistă de critică teologică

Director: G. Racoveanu

Naționalism și ortodoxie

Intervenind într'o polemică iscată între naționaliști, dl. Radu Dragnea, gânditor de calitate și autor al unor substanțiale cercetări asupra culturii rumânești, găsește prilejul să pună în discuție raporturile dintre „Ortodoxie și Naționalism”¹⁾. Bucurându-ne că, prin contribuția susținută a d-lui Dragnea, această problemă — care, până mai acum câțiva ani, avusese ciudatul destin de a nu fi atacată de cât cu mijloace primare — intră în domeniul marilor desbateri, vom încerca să obținem, pe cale de obiecțiune, câteva precizări pe cari, cel puțin ca puncte de discuție, le socotim necesare.

Să începem prin a mărturisi că întreprinderea noastră nu e prea ușoară. Dl. Dragnea nu este întotdeauna gânditorul cel mai clar în expunere al culturii noastre. O grijă, pe care o înțelegem chiar când nu o practicăm, pentru plasticitatea gândirii, îl îndeamnă adesea să renunțe la simplificările și sistematizările fără de cari transmiterea unui gând devine extrem de anevoioasă. Așa încât, trebuie să o spun din capul locului, obiecțiunile mele se raportează la ceea ce eu, cu oarecare timiditate, cred că reprezintă punctul de vedere al d-lui Radu Dragnea.

După impresia mea, dl. Dragnea socotește că poate oarecum opune ortodoxia naționalismului; căci deși „ortodoxia și naționalismul se aprôle până la confruntare, sunt sincronice și chiar colaborează”, totuși, nu numai că „în niciun caz nu se identifică”, dar — mai mult încă — „a fi naționalist e o grea cădere în păcat, din care nădăjduim a ne mântui în ortodoxie”. E dificil de spus cum raționează dl. Dragnea pentru a da valoare de circulație acestei afirmațiuni. Totuși, îmi închipui că nu greșesc prea mult când socotesc că la d-sa opoziția aceasta decurge dintr'o înțelegere strict biologică a nației, viața spirituală fiind de competența și domeniul oecumenicității creștine, „pe deasupra hotarelor confesionale și politice”.

Să-mi fie îngăduit a-mi exprima surprinderea, că un om ca dl. Dragnea, care circulă așa de frecvent în lumea bunurilor culturii, și care, deci, trebuie să aibă în-

1) Radu Dragnea, *Ortodoxie și naționalism*, ziarul „Buna Vestire”, Nr. 77, din 28 V. 1937.

tr'un grad foarte ridicat simțul necesității realului, poate întrebuița formule așa de abstractizante și de universalizante, ca aceea cu depășirea „hotarelor confesionale și politice“. A crede că se poate trece, în veac încă, peste hotarele confesionale și politice, însemnează a uita că și istoria tot de Dumnezeu e făcută, și a socoti că se poate anula realitatea formelor de viață, așa cum le-a lăsat Dumnezeu. Atitudine categoric falsă, cel puțin pentru simțul realist și istoric al ortodoxiei; cu atât mai falsă și mai primejdioasă, cu cât, infestată încă de juridicismul roman, ea duce la ideea augustinică a mântuirii în veac, pe care (fatal!) o împărtășește, de altfel, și dl. Dragnea. (D-sa vorbește de „mântuirea aici, pe pământ, în istorie, întrucât creăm cultură“, — uitând că, cel puțin în unele forme ale ei, cultura nu e decât o consecință a căderii lui Adam în păcat. Mântuirea prin creație e — de altfel — o poziție magic-pantelstă, și nu creștină!)

Unde sunt necesare precizările, pentru a ieși din surprinzătoarea și inacceptabila opoziție pe care o construiește d-l Dragnea între ortodoxie și naționalism? Deocamdată, în două puncte:

1. Națiunea. D-l Dragnea recunoaște însuș că „a aparține unei națiuni e un fapt firesc, dela care nu te poți sustrage ca nici dela naștere sau de a avea părinți“. Totuș d-sa crede, cum văzurăm, că „a fi însă naționalist este o grea cădere în păcat“. De ce însă a fi naționalist este o grea cădere în păcat, atunci când totuș a aparține unei națiuni e un fapt firesc și necesar, nu ne lămurește d-l Dragnea. Și asta nu e bine, pentru că fără ajutorul d-sale noi nu putem judeca decât așa: Naționalismul este atitudinea care trage toate consecințele îngăduite din constatarea faptului firesc și necesar că orice om aparține — fără puțință de sustragere — unei națiuni. Dacă, deci, apartenența la o națiune e un fapt firesc, naționalismul trebuie să fie și el o atitudine firească, și nici decum o grea cădere în păcat. (Că națiunea, ca realitate istorică, e o consecință a păcatului originar, prin care s'a început istoria, prin care noi am căzut în istorie, asta e altă chestiune!).

Așa fiind însă, națiunea e nu numai categoria logică, ci și colectivitatea reală care ne definește pe fiecare din noi, locul, cadrul și principiul întregii noastre acțiuni și existențe în veac; iar naționalismul nu e numai o doctrină politică, cum pare a voi să lase a se înțelege d-l Dragnea, ci o atitudine polivalentă, care acoperă tot așa de bine sectorul spiritual sau economic, politic sau cultural-estetic al activităților noastre. De unde urmează însă că opoziția naționalism-ortodoxie nu e valabilă.

2. Oecumenicitate. D-l Radu Dragnea crede că mântuirea nu e posibilă de cât în oecumenicitate, ceea ce poate fi perfect adevărat. D-sa crede însă că oecumenicitatea e de caracter cantitativ-spațial, și că se poate realiza și în veac. Directorul nostru, Gheorghe Racoveanu, a dat în această foale a noastră, cu un alt prilej, toate elementele cari duc la înțelegerea oecumenicității de fapt; așa că e inutil să mai insistăm. Unde d-l D. greșește, e acolo unde d-sa, ignorând că oecumenicitatea este limita către care tinde veacul, istoria, crede că ea poate fi realizată aci și acum. Eroare gravă, a cărei primă consecință e, precum arătarăm, teoria mântuirii în veac, și a cărei origine stă într'o confuzie: d-l Dragnea confundă anume cuvântul lui Dumnezeu, care e absolut, cu trăirea cuvântului lui Dumnezeu de către oameni, care trăire, fiind un fapt istoric, nu poate fi decât relativă. Este adevărat că Dumnezeu în atotputernicia Lui poate, prin har, să coboare asupra oamenilor cunoaște-

rea absolută a legii Lui. Dar până acum această scoatere din istorie nu s'a operat decât individual, noi ceilalți rămânând deocamdată în istorie.

Insemnează aceasta că fiecare din noi, crede cum vrea și cum îl taie capul? Nu. Căci fiecare din noi nu suntem fiecare din noi, ci așa cum ne hotărăște structura comunității de destin, nația din care facem parte. Cu alte cuvinte, nu există în chip normal în istorie feluri individuale, ci numai feluri naționale de a trăi cuvântul lui Dumnezeu. De aceea comunitatea de iubire a bisericii se acoperă structural și spațial cu comunitatea de destin a nației.

Asta e ortodoxie.

Dar atunci — unde e opoziția de care vorbea d-l Dragnea?

Eu știu că la considerațiile mele se pot ridica obiecțiuni; foarte multe, de la cei ce vor să „discute“, — foarte puține de la cei ce vor să se lămurească.

Stau oricând la dispoziția celor din urmă.

Nae Ionescu

Ce este muzica gregoriană

Este muzica liturgică, oficial recunoscută, a bisericii romano-catolice. În faimoasa enciclică „*motu proprio*“ din 22 Noemvrie 1903, papa Pius X se exprima astfel: „Cântecul gregorian este cântecul propriu al bisericii romane, singurul cântec pe care ea l-a moștenit dela vechii părinți, pe care ea l-a păstrat cu scumpătate de-a-lungul vremilor, în manuscrisele sale liturgice, pe care ea îl recomandă direct credincioșilor, ca al său și pe care îl prescrie exclusiv pentru unele părți ale liturghiei“. Iată-ne, deci, în prezența unui cântec foarte vechiu, de origine patristică, ce se poate urmări și studia în documente medievale de o mare valoare liturgică, documente ce provin din diferite regiuni și diferite epoci. Astfel că, existând un punct de contact, de o covârșitoare însemnătate, între muzica bizantină și muzica gregoriană, și anume: originea patristică și existența acelorași documente liturgice, de proveniență și inspirație bizantină, studiul cântecului gregorian ne preocupă aproape în aceeași măsură ca studiul cântecului bizantin. Nu ne lăsăm stăpâniți de pasiuni, care întunecă adevărul și care te fac să ac-

cepți critica pornită din spirit critic, cu tot cortegiul adjunct, și să respingi, de plano, tot ceea ce ar putea explica unele fenomene comune. Dimpotrivă, credincioși spiritului care a determinat apariția *Predaniei*, studiul obiectiv și metoda științifică, ne călăuzesc în cercetările și afirmările noastre. De aceea urmărim, — în acest domeniu, — cu o egală îndreptățire adevărul și puritatea inspirației muzicale-religioase în trecutul bisericii creștine și stabilind puncte de contact comune, căutăm să scoatem la iveală tot ceea ce o artă inspirată, bine construită — inteligent și artistic — poate să ne dea.

Izvorul cântecului gregorian este același ca și al cântecului bizantin: arta greacă și greco-romană, transformată și adaptată noiei civilizații și noiei culturi ce se înscăuna. Afirmățiile unor teoreticieni occidentali medievali, începând cu abatele Alcuin, în sec. VIII, că „învățământul muzical vine dela Greci“, sînt concludente. Mai mult încă: inspirația bizantină se întrevește, la fiecă pas, în cântecul gregorian. Era și firesc acest lucru, când ne gândim la marea strălucire a Bizanțului, după desființa-

rea imperiului roman de apus, la prestigiul și netăgăduita influență civilizatoare a Bizanțului. De altfel ea se manifestă și în alte domenii ale artei. Nenumărate monumente ale Italiei, Siciliei și chiar ale Franței mărturisesc această influență.

Rânduitorul cântecului gregorian este papa Grigorie cel Mare (+ 604), cel care a dat și numele său colecției de cântări liturgice întrebuițate în biserica romană. Acesta a trăit o vreme, diacon fiind, la curtea împăratului din Bizanț, în calitate de apocrisiar, adică trimis al patriarhului Romei. Astfel, multe practici bizantine au fost duse de Grigorie la Roma, și ajungând papă, nu odată a fost acuzat de Curtea sa, că prea elenizează Roma. Dealtfel, pe la mijlocul veacului VII, Roma era un oraș pe jumătate bizantin.

În timp de 135 ani (606—741) 13 papi, de origină greacă sau siriană, au condus biserica Romei.

Călugări din Orient și din Africa s'au stabilit la Roma, în a doua jumătate a veacului VII, și au întemeiat mănăstiri grecești și un cartier grecesc. Invazia arabă îi făcea să-și caute un nou adăpost și aci la Roma ei se așezau nu numai cu trupul, dar și cu spiritul ce-i călăuzia. Astfel se explică obiceiurile grecești ce au străbătut și au prins rădăcini în Italia. Biserica primește sărbătorile grecești și cultul Sfinților din orientul grecesc.

Întreaga societate romană este influențată de spiritul bizantin; dar în artă mai ales această influență este covârșitoare. De aceea s'a spus, cu drept cuvânt, că cine vrea să cunoască arta bizantină a veacului al VIII-lea trebuie neapărat să studieze monumentele romane din acel timp.

Faptul acesta este așa de cunoscut în cât a mai stărui asupra-i, socotesc că nu este necesar.

Ceea ce s'a petrecut în artă, în genere, s'a petrecut în muzică în specie. Căci asemănarea dintre cântecul gregorian și cel bizantin merge așa de departe, în cât foarte

adesea poți stabili o identitate de formă și inspirație. Evident, eu vorbesc aci de graiul muzical al vechilor documente bizantine. cari alcătuiesc baza cercetărilor noastre, și nici de cum de actuala muzică bisericească, care greșit este numită de unii bizantină.

Influența Bizanțului, în domeniul artei muzicale, merge așa de departe, în cât o întâlnești — și mai accentuat încă — în cântecul numit mozarab, al bisericii spaniole. Trebuie să știm, că biserica spaniolă are un privilegiu special — foarte vechiu — de a întrebuița, în cadrul universalismului și unității catolice, un rit special numit mozarab, după cum dioceza milaneză întrebuițează ritul ambrozian.

Influența artei muzicale bizantine în ritul mozarab se explică prin faptul că arhiepiscopul Leandru, vestitul episcop al Sevillei, a trăit și el la Bizanț, în același timp cu papa Grigorie cel Mare.

Interdependența Orientului și Apusului este astăzi un fapt ce nu se mai poate tăgădui. Adevărul istoric rămâne și plutește deasupra micilor preocupări și măruntelor resentimente. În adevăr, în veacul al IV-lea, papa Damasius (366—384) fixează ciclul ecclesiastic roman, inspirându-se din tipicul urmat de Ierusalim. Papa Sixt III (432—440) întemeiază la Roma — imitând școlile de cântec bisericesc din Antiohia și Alexandria — o congregație pentru studiul psalmodiei. După el, sfântul Leon cel Mare (440—461) întemeiază *Schola lectorum*, din care a ieșit vestita școală pontificală, *Schola cantorum*. Inceputul liturghiei romane este bizantin: *Kyrie eleison*.

În Vinerea Patimilor se cântă până azi: *Aghlos o Theos*, alternat cu *Sanctus Deus*.

În prețiosul manuscris latin 2291 dela Bibl. Nat. din Paris, veacul al IX, *Sacramentariul (slujba ungerii regilor), catedralei din Paris*, cântarea îngerească, *hymnus angelicus*, (fol. 16), este în grecește și latinește. Textul bizantin este scris cu caractere latine: *Doxa en hypsistis Theo*, și însoțit de notația muzicală în neume-accente

și puncte. Iar pe verso, *credo* este scris în grecește, cu caractere latine. Deci aceste cântări se ziceau în grecește și apoi în latinește, la marile sărbători. Tot așa în *Evangelhellarul dela Saint Denis*, (latin 9377, veacul al IX, aceeași bibliotecă) se întâlnește o îndoită particularitate liturgică, de un covârșitor interes: citirea în grecește și latinește a Apostolului și Evangheliei. Întâlnim până și versetele introductive ale ritului bizantin: *Sophia: orthi*. Intr'o mulțime de Antifonare din veacul al XI și al XII întâlnim cântările: *Doxa en hypsistis, ... Aghios, Aghios, Aghios.. și o Amnos tou Theou...* în grecește, cu caractere latine, și cu notația în neume — accente și puncte.

În codicele 10673 din biblioteca vaticanului, (fond latin, prețios gradual beneventin, din veacul al XI-lea) întâlnim o serie de cântări din Vinerea și Sâmbăta Patimilor, luate de-a-dreptul din ritul bizantin, scrise cu caractere latine și cu notația beneventină.

Iar noi, în Orient, am păstrat pentru Postul cel mare — afară de Sâmbete și Duminici — Liturghia sfântului Grigorie cel Mare, Papă al Romei, rânduitorul cântecului gregorian.

Insușirile cântecului gregorian sînt aceleași ca și ale cântecului bizantin: sinceritate, simplitate, dulceață și vioiciune. Simțimintele sînt exprimate fără exagerări și exteriorizate muzical, cu măsură bine chibzuită. O atmosferă în adevăr îngerească se desvăluie în executarea cântecului gregorian.

Ca și cântecul bizantin, el merge alături de cuvânt, intensificându-l și amplificându-l, prin acea putere, pe care i-o dă însăși natura sa. El este o rugăciune cântată. De altfel, însuș obiectul său este exclusiv rugăciunea. El nu ne înfățișează nici chiar arta pentru artă. El depășește domeniul pur estetic, artistic și muzical. De și foarte expresiv, totuș nu caută în nici un fel efecte, căci el este în slujba rugăciunii, în funcție de rugăciune, de legătură strânsă a sufletului

cu Dumnezeu. Acesta este un lucru foarte interesant pentru înțelegerea artei gregoriene, care este artă cu desăvârșire religioasă. Numai așa ne explicăm anonimatul marelui majorității a pieselor ce compun repertoriul gregorian, și farmecul de mister al acestor cântări, din care, tot ceea ce este omenesc dispare și nu rămâne de cât ceea ce vine dela Dumnezeu.

Deci ca și în cântecul bizantin se simte pecetea însuflării de sus, ce ne tâlmăcește taina adâncă a sfințeniei lui.

Din punct de vedere istoric, cântecul gregorian formează tranziția între muzica antichității și muzica modernă.

Până târziu, spre veacul al XI-lea, el a reprezentat în occident, aproape singur, toată arta muzicală.

Dacă compozițiile din veacurile XI, XII și XIII nu sînt lipsite de valoare artistică, ele nu mai au frumoasa simplitate, vigoarea și adâncimea melodiilor primitive. Se simte o oarecare căutare a efectului, un oarecare dramatism, precursor al Renașterii.

În marile mănăstiri benedictine ale Occidentului, dela Jumièzes, St. Gall, Einsiedeln, Metz, Limoges, Cluny, Monte Cassino, s'au copiat cărțile liturgice gregoriene. Munca, în adevăr gigantică, a călugărilor benedictini dela Solesmes, cari au publicat, în parte, aceste texte — 14 volume până acum — ne îngăduie să constatăm identitatea pieselor notate, deși proveniența acestor texte este foarte variată. Trebuie să știm că ele urmează școli diferite, sînt scrise în regiuni foarte îndepărtate și le despart câteodată mai multe veacuri. Și dacă, în istoria cântecului gregorian, înainte de veacul al IX, sînt unele îndoeli și oarecare hipoteze, apoi știința modernă, după texte precise, l-a reconstituit cu exactitate, în cât putem studia, în amănunțimi, repertoriul liturgic, începând de la această dată.

Pentru a gusta frumusețea cântecului gregorian este nevoie de oarecare pregătire.

După cum splendorile sculpturii romane

au părut artiștilor din veacurile XVIII și XIX că sînt urmele curioase ale unei epoci barbare, tot așa și acest cântec poate apărea multora ca ceva anahronic. Trebuie obișnuință și finețe ca să guști din plin bogăția acestor rugăciuni, în cari melodia accentuează în chip magistral înțelesul făgăduințelor divine, exprimate prin cuvântul liturgic.

Și dacă acest cântec este ușor prin simplitatea lui, asta nu înseamnă că poți să-l cânti fără a-l studia. Nu există artă a cărei practică să nu ceară o pregătire prealabilă, metodică și științifică. Și cu atât mai mult arta gregoriană, care ca orice artă religioasă trece dincolo de sensurile noastre. Astfel, arta gregoriană, ramură a artei muzicale, cere pe lângă o cunoaștere a regulilor generale ale muzicii și o cunoaștere adâncită a regulilor ce-i sînt proprii.

De aceea, în teză generală, o execuție insuficientă a muzicii gregoriene are ca rezultat discreditarea ei, și poate lăsa în mintea auditorilor impresia unui formalism, necesar dar plicticos. Este o observație pe care noi o luăm în deosebită considerație ori de câte ori înfățișem în audițiile noastre muzică veche bisericească, bizantină, gregoriană, sau polifonică.

Trei elemente constitutive ale cântecului gregorian îl deosebesc de învățămîntul clasic și modern al muzicii: *melodia, tonalitatea și ritmul*. Melodia este diatonică; orice alterație cromatică este exclusă. Întîlnim adesea pe *si bemol*, dar acesta este în funcție tot de diatonism. Simțibila înainte de tonică, cu care noi modernii sîntem așa de obișnuiți, este exclusă, afară de rari cazuri, în modul de *fa*. Principiul celor vechi de a avea un ton de cadență, pentru că $1/2$ de ton este imperfectă, a fost păstrată în melodia gregoriană. Mersul liniei melodice se face cît mai cu puțință prin trepte alăturate. Acelaș fenomen se observă și în cântecul bizantin. În ceea ce privește tonalitatea, cântecul gregorian are 8 moduri. Acelaș sistem ca la Bizanț și

Alexandria. Constituția fiecărei game în parte, ca în antichitate, dă modurilor un caracter și o expresie diferite. Astfel, fiecare mod are culoarea sa, fisionomia sa, ethosul său, specificul său.

Dar ceea ce este mai interesant, este ritmul liber al acestui cântec: indivizibilitatea timpului prim, escluderea sincopei și liberarea de robia timpului forte. Tot călugărilor benedictini, în deosebi lui Dom Joseph Pothier și Dom André Mocquereau, le revine cinstea de a da secretul ritmului liber al cântecului gregorian, colaționând versiunile aceluiaș text liturgic, notat în răstimpuri, cu semne diferite, și reconstituindu-l în starea lui primă de puritate. Este textul „Justus ut palma floreat” după 219 manuscrise din veacurile IX—XVII. Și astfel, în lumina acestor cercetări, lumea muzicală este azi de acord: să se înlătore încadrarea textului muzical în compartimente măsurate mai dinainte, cum și tirania timpului forte, și admite că aceste melodii trebuiesc cîntate după un *ritm liber*. Iar în ceea ce privește felul de a interpreta această libertate ritmică, chestiunea rămîne încă în discuție. Ca să înțelegem principiul ritmic al cântecului gregorian, ori care ar fi metoda întrebuițată în practică, trebuie bine să medităm frumoasa și cuprinzătoarea definiție a fericitului Augustin, împrumutată de la Plato: *Musica est ars bene movendi*, ceea ce liber am traduce: *Ritmul este o mișcare ordonată*. A-i hotări o periodicitate fabricată, vulgară de multe ori, înseamnă a-l falsifica și a-l schilodi. Ritmul însuflește linia melodică, punctînd-o ici și colo cu accente ușoare, care rezultă din combinația variată și multiplă a timpilor binari și ternari. Ritmul este cel care scutește melodia de lanțurile timpului forte, al măsurii și al simetriei. Printr'aceasta el este liber și viu. Deaceia acest cântec, pentru cine îl înțelege, este și rămîne un izvor nesecat din care țâșnește viața. Iar arta noastră contemporană, și muzicanții moderni se inspiră din principiile consti-

tutive ale artei gregoriene, în ceea ce privește modalitatea și ritmul. Și de aceea am afirmat mai sus că muzica gregoriană face trecerea dela muzica antichității la muzica contemporană. Cântecul gregorian

nu trebuie confundat cu așa numitul *cantus planus*, care este o desfigurare a cântecului adevărat gregorian. Dar despre acesta altă dată.

Pr. I. D. Petrescu

Sensul soteriologic al teologiei

Teologia a fost definită „sanctuarul în care se întâlnește Dumnezeu cu omul“.

Această întâlnire, această *întâmplare*, nu este întâmplătoare și fără urmări. Ea este un act al Providenței.

Omul așteaptă pe Dumnezeu, de a doua zi după căderea lui din har. Adică exact, de când Dumnezeu i-a făgăduit un „mântuitor“.

Rostul întrupării, morții și învierii Mântuitorului este să dea omului, din nou, puțința să mănecă către Dumnezeu, să se „întâmpine“ cu El. Adică să se „mântuiască“. Să-și dobândească, iarăși „frumusețea cea dintâi, cu care a fost împodobit“. Și astfel, înainte „de a se întoarce în pământ, să se întoarcă la Dumnezeu“.

Locul unde omul poate vedea și cunoaște pe Dumnezeu este sanctuarul teologiei.

Dar teologia este descoperire dumnezească. De aceea ea este „sfântă“. Și această dumnezească descoperire a fost lăsată în păstrarea Bisericii.

Teologia este a Bisericii. În Biserică omul se întâlnește cu Dumnezeu. Aci îl cunoaște, și îl trăește. Cu ajutorul harului dumnezeesc, dăruit de Dumnezeu, neputinței omului și râvnei lui de mântuire.

Prin harul dumnezeesc — care-i constituie esența, teologia se găsește în slujba mântuirii omului. Adică a sfințirii lui. A îndumnezeirii lui.

Teologia se integrează, deci, atât prin esența, prin funcțiunea, cât și prin finalitatea ei, în iconomia mântuirii.

Fără har nu există mântuire — și prin urmare, nici teologie.

Esența harică a teologiei îi dă, așa dar, o funcțiune soteriologică.

Teologia — mijloc de cunoaștere a lui Dumnezeu, și a descoperirii lui și, în acelaș timp, mijloc de sfințire a omului prin cunoașterea lui Dumnezeu și a descoperirii lui, este, **har împărtășit** de Dumnezeu omului la care omul răspunde prin **dragoste**. „Intru lumina ta, vedem lumina“. Teologia este știința mântuirii. Dar teologia este și mântuitoare.

Dumnezeu dă omului harul de a primi harul.

Adică de a fi *receptiv* pentru har — din conștiința neputinții, slăbiciunii, puținătății, lui de făptură căzută și pocăitoare.

Teologul, adică gânditorul și grăitorul de Dumnezeu, tănuitorul Treimii, este o creație a Bisericii.

Ca om de credință mărturisită și trăită, el mărturisește credința Bisericii. În afară de biserică nu există teologi și teologie. Teologul teologhisește, adică tâlcuește descoperirea dumnezească, în Biserică.

Prin teologie, el se mântuește și mântuește pe cei ce stau în ascultarea Bisericii și a predaniilor ei.

Așa dar teologia nu este o știință ca toate științele, ci o știință a mântuirii.

Ea este rod al harului. Și rodește mântuire. Este misiune dela Dumnezeu, prin Biserică, pentru mântuirea oamenilor.

. * .

Teologul este înainte de toate un *mărturisitor*. El mărturisește credința Bisericii. O mărturisește prin graiu și prin viață, ca unul care „știe în cine crede”. Marea lui pasiune este să facă și pe alții să creadă și să mărturisească.

Teologul este un *propoveditor*. Un *apostol*. Teologia nu este o știință hermetică; iar teologul nu poate fi, nici el, un om izolat de viață, un insular, opac, impermeabil, pentru frământările sufletului omenesc însetat de mântuire.

Lumea cere teologului și teologiei, adică Bisericii și credinții, sporul de lumină, de adevăr, de putere, de *har*, pentru a-și umple golurile ei lăuntrice, pentru a se împlini în Dumnezeu, pentru a se mântui.

Teologia mântuește. Aceasta este funcțiunea ei esențială.

Inapoi la teologie, înseamnă, deci, înainte spre plenitudinea harică a vieții, pentru care „Cuvântul trup s'a făcut și s'a sălășluit între noi”.

Prin Biserică — pentru Dumnezeu.

Teologul este un *teofil* și un *teodul* pentru că el este un *teofor*.

Cine nu este teofor, nu poate fi nici teodul.

Despre teolog — se poate spune: „întru dânsul viață era și viața era lumina oamenilor”.

Gânditorii și grăitorii de Dumnezeu, iubitorii și slujitorii de Dumnezeu, purtătorii și trăitorii lui Dumnezeu, *singuri*, pot „lumina pe tot omul ce vine în lume”.

„Că darul și adevărul prin Iisus Hristos s'au făcut. Și din plinirea lui am luat și dar pentru dar”.

Preotul Grigorie Cristescu

Smerenia dragostei

Știu bătrânii îmbunătățiți ai Atonului o taină cu neasemănat tâlc. În crăpăturile acestui sfânt munte viețuiesc șapte schivnici. Are Dumnezeu grijă ca numărul lor să nu se împuțineze niciodată. Căci la trecerea din viață a unuia, prin descoperire de sus altul îi ia locul. Și astfel nu se împuținează în veci untuldelemn al rugăciunii, care moaie inima lui Dumnezeu și slobozește îndurările sale. Pentru dragostea și îndreptările celor șapte schivnici și pentru nesfârșitele lor rugăciuni ține Dumnezeu lumea.

Așa mărturisesc și cred bătrânii Atonului. Și nu fără pricină și temei este mărturisirea lor. Căci „fuga de lume” a pustnicilor și a călugărilor nu însemnează numai decât și *părăsirea lumii*, cum obișnuit cred zănatecii teologiei rumânești, săracii cu duhul și cu trăirea, plimbăreții printre streini, rătăciții prin „bălăriile” protestante și catolice, iubitorii de slavă deșartă, ziariștii arhiepiscopali.

Ci fuga de lume este o îngrădire duhovnicească, precum spune bătrânul Teodor din pustia Kanop-ului: „Eu sunt fiu al lui Adam. Văzând roada frumoasă și bună a gustare, Adam — părintele meu — n'a mai putut să rabde: a luat și a gustat. Din această pricină a murit. Așa și eu. Văd rodul păcatului, îndată îl poftesc, îl gust. Și, sigur, că voi muri” (Pateric). Fuga de lume este o măsură de sănătate sufletească, după cuvântul Sfântului Isaac Sirul: „Sufletul curat se turbură de vederea oamenilor și de legătura cu ei” (Omilia 69). De asemenea, este un chip de desăvârșire: „De vrei să fii cunoscut de Dumnezeu, fii — pe cât cu puțință — necunoscut de oameni” (Avva Teognost, Pateric). Și este un pisc de pe care poți străpunge pâcla din valea plângerii.

Ajuns pe acest pisc al însingurării, care înseamnă lepădarea de sine și omortrea de

sine, călugărul viețuiește în Dumnezeu. El știe, însă, că Dumnezeu este dragoste pentru lume: „Că așa a iubit Dumnezeu lumea, cât și pre Fiul său cel unul născut l-a dat pentru ea...” Este dragoste pentru făptură: „Poruncă nouă dau vouă: iubiți-vă unii pe alții”. Și pentru aceasta își întoarce ochii către lumea din care a fugit, printr’o nemăsurată dragoste pentru frații săi. Această întoarcere în lume este năvalnică și aprinsă, fiindcă și dragostea călugărului este desăvârșită. În râvna lui, vrea să ajungă măsura dragostei dumnezeiești. Se cunosc cazuri, când râvna marilor pustnici și cuvioși a ajuns să se lupte cu Dumnezeu din pricina iubirii lor de oameni, așa cum zicea odinioară Moisi lui Dumnezeu: „De le ierți păcatele, apoi iartă-le; de nu, șterge-mă și pe mine din cartea în care m’ai scris”. Sau ca Apostolul Pavel: „Pentru că aş dori să fiu eu însumi anatema, departe de Hristos, pentru frații mei...” Așa au făcut patru bătrini, care s’au prins între dânsii să trăiască într’un suflet și să fie împreună și în veacul acesta și tot împreună să se afle și în ceruri. Au rânduit viața lor astfel: Trei dintr’înșii să petreacă în nevointă, liniștindu-se în pustie, iar al patrulea să slujească trebuinței lor. Trecând timp, doi dintr’înșii au murit, iar doi au rămas pe pământ. Din zavistia diavolului, unul din cei rămași, mergând el pentru hrană în lume a căzut în păcatul curviei. Și întorcându-se a văzut un leu. Atunci s’a descoperit celui din pustie această vedenie: Bătrânii care se săvârșiseră se rugau lui Dumnezeu, zicând: „Dă pe fratele căzut, în gura leului, ca să se spele de păcat și să vie în locul acesta, unde suntem și noi. Să nu rămâie jos unirea noastră” (Pateric).

De multe ori dragostea pentru om a călugărului se împreună cu multă asprime, cu înfricoșarea și chiar cu blestemul, pentru scăparea acestui om din mrejele păcatului. Astfel egumenul Sacudion-ului, sfântul Teodor Studitul, înfruntă pe împăratul Constantin al VI-lea, care despărțindu-se

de legiuita lui soție, luase alta, scriind la moartea împăratului așa: „...prea curvarul împărat, care n’a avut buna socotință ca să facă binele, a fost ridicat din această lume, ca să învețe chiar și regii să nu strice dumnezeieștile legi și să nu mai urzească prigoniri necuvioase și surghinuri, cu toată cinstea unei hlamide împărătești”. (Laud. funeb. 833).

Totdeauna, însă, această dragoste este fără de margini. Este plină de milă pentru făptură. E slujitoare și atât de potolită, de smerită și de blândă, cât după dreptate a fost numită ea „dragostea smerită, dragostea slujitoare; iară de unii „smerenia dragostei”. Sau și mai bine: „Este un pârjol al inimii peste toată făptura, peste oameni, peste animale, păsări, draci și peste întreaga zidire” — cum zice Sfântul Isaac Sirul.

Omul care săvârșește această slujire nu rabdă căderea în păcat a semenului. Nu îngăduie vătămarea făpturii. Nu suferă batjocorirea lucrului lui Dumnezeu. Un astfel de om suferă cumplit în dragostea lui, varsă șiroaie de lacrimi, se roagă, se smerește, vinde sufletul său pentru alții: pentru vrăjmașii adevărului, pentru bolnavi, pentru cei ce îi fac rău.

Avva Serapion, cu porecla Sidonie, s’a vândut pe sine unui măscăriciu elin, care avea femeie desfrânată, pentru douăzeci de galbeni. Vreme îndelungată a petrecut în casa măscăriciului, nevoindu-se cu cetirea Scripturilor, gustând puțină apă și pâine și slujind cu mare silință și îndemănare stăpânilor săi. Până ce a mântuit dela moarte suflete păgânești și a adus în staulul lui Hristos oile rătăcite. Ci nu l-au îndepărtat pre dânsul nici bătăile, nici umilirile, nici pofta muerii, până ce a covârșit dragostea lui și a biruit.

Tot pentru dragoste, un pustnic a aflat pe un om îndrăcit, care nu putea să postească. Deci s’a rugat lui Dumnezeu ca să se mute dracul la dânsul, iară omul să se slobozească. Și așa s’a făcut. Ingreuiat de

dracul, pustnicul a răbdat cu atât mai vârtos. Până ce Dumnezeu, pentru dragostea lui, a gonit pe dracul dela dânsul.

Până și păcatele altuia ia asuprași slujitorul dragostei. Doi frați petreceau la chilii. Cel mai bătrân a zis: „Să petrecem împreună, frate”. A răspuns celălalt: „Eu sunt păcătos și nu pot să petrec împreună cu tine, Avvo”. Până ce cel ce se împotriva a căzut în curvie. Atunci a zis bătrânul: „Eu port jumătate de păcat și tu cealaltă jumătate: De acum putem fi împreună și să ne pocăim”.

Nemăsurată în cuprins este și povestirea despre schivnicul, care vedea un frate intrându-i în chilie și furându-i totul. Fără pic de cărtire sau mustrare, bătrânul lucra și mai mult, socotind că fratele are grele trebuințe. A sosit însă vremea morții sale. Văzând între ucenici și pe cel ce-l fura l-a chemat aproape și i-a sărutat mâinile, zicându-i: „Mulțumesc mâinilor acestora, că printr'insele mă duc întru împărăția cerurilor”. Din care cuvinte și fapte, s'a vindecat tratele de agoniseală streină.

Iată și un altul, care-și iubește până și vrăjmașii, topind scârba lui în dulceața dragostei de Dumnezeu. Acela călătorea. Rătăcindu-se, a întrebat pe niște drumeți. Și

s'au întâmplat să fie aceștia tâlhari. Răslețind pe călugăr în pustie, unul dintr'ânșii a vrut să-l jefuiască. Intre dânsii era un șanț. Tâlharul vrând să treacă șanțul, a năvălit asupra lui, pe nesimțite, un crocodil. Călugărul însă a văzut primejdia și l-a înștiințat. Și s'a minunat tâlharul de dragostea călugărului, pocăindu-se.

Și atâtea alte pilde se mai găsesc în Patericul, din care am cules pe cele de mai sus, câte să dovedească neodihnita slujire prin dragoste, pe care monahii îmbunătățiți o împrăstie peste lume prin fapta, prin smerita lor priveghiere, prin lacrimile și rugăciunile lor.

Iară vremea și țara noastră nici ele nu sunt lipsite de neștiute făclii care se topesc în dragoste și priveghieri pentru soarta rânduită de Dumnezeu neamului rumânesc și pentru împreunarea lui cu Hristos Mântuitorul.

Pentru care nu va îngădui Dumnezeu gonacilor călugărismului nostru și scopiților lumii acesteia să fie depărtați monahii dela adevărata lor slujire: smerenia dragostei—una dintre marile putințe de îmbunătățire și de creștere duhovnicească a nației rumânești.

smeritul Stratonice

Locul Mărturisirii Ortodoxe a lui Petru Movilă în ortodoxie

Indicând locul și lucrarea d-lui Ion Nichifor Crainic în ortodoxie — și anume: „nu în centrul ortodoxiei, ci la periferie, de unde o politicianizează, fie și numai verbal” (noi credem că d. Crainic își are sălașul... dincolo de periferie, de unde spurcă ortodoxia... nu numai verbal)— domnul Radu Dragnea își mărturisește credința că, pentru a sfârși cu „literaturizarea ieftină”, cu „neoromantismul” tuturor neche-mațiilor, „trebuie plecat dela *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă”. Fiindcă el, Petru Movilă, „a codificat răsăritenilor dreapta-credință amenințată și din partea confesiunilor apusene și de ignoranța rusească din vremea lui de băjbăială pe întunec”¹⁾.

Cum se pare că o desbatere serioasă începe în jurul „ortodoxiei”, credem foarte necesară o precizare a punctelor de plecare.

Vom mărturisi, dintru început, că a pleca dela Mărturisirea lui Petru Movilă e prea puțin. Și nici firesc lucru nu e. Să o dovedim.

Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă apare la jumătatea veacului XVII. Dar până atunci, oare, Dreapta credință nu strălucise în lume? Cum: soboarele ecumenice — cu sutele lor de „canoane” — teologia sfinților, imnografia bisericească, înflorirea monahismului în grădina drepte-credințe, înțelepciunea pustnicilor, pilda vieții dreptilor, — toate acestea pot fi trecute cu vederea când e vorba de „ortodoxie”? Înainte de codificarea făcută de Movilă apăruseră în biserica răsăritului alte codificări, ale drepte-credințe, cum de pildă: *Descoperirea cu deamăruntul a pravoslavnicel credințe*, a Sfântului Ioan Damaschin. Mărturisirea lui Petru Movilă este ceia ce se

chiamă o *carte simbolică*. Și ca orice carte simbolică (precum: Mărturisirea lui Ghenadie Scolariul — cea mai veche mărturisire a Bisericii Răsăritului —, Mărturisirea lui Mitrofan Critopulos, Mărturisirea patriarhului Dositeiu al Ierusalimului) sânt, împreună cu catehismele, un izvor pentru cunoașterea credinței ortodoxe. Dar nu un izvor principal.

D-l Radu Dragnea cunoaște, credem, încercarea romano-catolicilor de a dovedi — invocând în sprijinul lor și părerea unor teologi răsăriteni, ca *Andrutsos* și *Balanos* — că Mărturisirea ortodoxă a lui Movilă este, ca fond și metodă de expunere, copiată după catehismul latin — cel mai răspândit în secolul XVII — al lui Canisius. Și în această încercare a lor, catolicii se sprijină pe serios material informativ. (v. *La Confession Orthodoxe de Pierre Moghila*, texte latin inédit, publié avec introduction et notes critiques par Antoine Malvy et Marcel Viller, în *Orientalia Christiana*, vol. X, 1927). Dacă teza catolicilor are multă aparență de adevăr, aceasta se datorește, mai ales, conținutului Mărturisirii lui Movilă. Într'adevăr, Mărturisirea aceasta — alcătuită de mitropolitul Movilă și modificată apoi de episcopii lui, tradusă din rusește în latinește, apoi transpusă, de Meletie Sirigul, în greaca timpului și modificată din nou de sinodul din Iași — are următorul conținut, împărțit în trei părți:

În partea I (*credința*) vorbește despre articolele Crezului, despre cele Șapte Taine, despre învierea morților;

În partea II (*nădejdea*), despre rugăciune, despre Rugăciunea Domnească (Tatăl nostru), despre Fericiri;

În partea III (*dragostea*), despre virtuți

1) Radu Dragnea, Ortodoxie și naționalism, în ziarul „Buna Vestire”, nr. 77 din 28 Mai 1937.

creștinești, păcat, cele 10 porunci (Decalogul).

Se'nțelege că paternitatea unei cărți cu un conținut ca acesta, poate fi, cu oarecare meșteșug, revendicată de oricine.

Dar aceasta însemnează că *Ortodoxia* nu este *numai* Mărturisirea lui Petru Movilă. Mai exact: că ortodoxia este altceva decât un catehism.

Cea mai mare autoritate — autoritate care *leagă* — în Biserica ortodoxă este *Soborul Ecumenic*. Biserica cunoaște șapte soboare ecumenice. Viața a pus, în cursul vremilor, probleme, ce se cereau soluționate de Biserică. Sub purtarea de grijă a Duhului Sfânt, Părinții, strânși în aceste soboare, au luat hotăriri, valabile peste fruntea veacurilor, fiindcă inspirate de Dumnezeu Duhul Sfânt care vede peste veacuri. Hotăririle acestea alcătuiesc sfântul depozit al dreptei-credințe. Dar în ce chestiuni au hotărît soboarele ecumenice?

Pentru lămurirea necunoscătorilor, sânt nevoit să fac aci mențiune despre o parte din ele.

Hotăririle celor Șapte Soboare poartă asupra următoarelor chestiuni:

Indeletnicirea clericului cu ocârmuiri publice, atitudinea Bisericii față de cei ce se întorc de pe front, despre ostășie, ocară adusă împăratului, datoriile împăraților, intervenția la împărat, desbinare, conjurație;

legăturile creștinului cu Jidovii, prăznuirea cu Jidovii, jertfe la altarul păgânilor, cetirea cărților ereticești în biserică, intrarea clericului în sinagogi, rugăciunea cu cel afurisit;

căsătorie (între rude, cu văduvă, etc.), adulter, divorț, avort, celibat, onanie, prostituție, baie împreună cu femei, poligamie, stricarea fecioarelor, sodomie, scopire, menstruație, părăsirea pruncilor, podoabele trupului;

eretici, schismatici, Crez, Antimis, Artose, Sf. Cruce, Icoane, Proscomidie, Agneț, Sf. Liturghie, Paști, Săptămâna Luminată, Parastase, Păresimi, Șapte Taine, botezul bolnavilor, botezul celor morți, botezul

ereticii, neschimbarea sărbătorilor, timpul în care a înviat Hristos, sfinte vase, vestimente, morminte, canonul cărților sfinte;

omucidere, sinucidere, violență, bătae, prădare, răpirea fecioarelor, săraci, averi, camătă, furt, simonie, martori în procese, lucruri găsite, neguțătorie, slugi, jurământ, sperjur;

monahism, rudenie, griji lumești, îndrăciți, lepădarea credinței în persecuții, martiri, mucenici;

cântarea în biserică, defăimarea Bisericii, duhovniciei, părăsirea eparhiei, judecarea episcopului, părăsirea preoției, îmbrăcămintea clerului, tunderea părului (la femei), nepostire, sărbători, zugrăvire, pângă adusă la biserică, ofrande, nerămânerea în biserică până la sfârșitul slujbei, doxologie, farmece și vrăji.

La toate acestea, adăogați acum, înțelepciunea Părinților răsăriteni, ai pustiei, strânsă în *Filocalii*, în *Paterice*, în *Lavsaticoane*, în *Limonarii* și în sute de „*alcături*“, — care înțelepciune privește doară viața noastră *în trup*. Adăogați, apoi, *slujbele Bisericii*, *imnografla Părinților*, în care ne sânt indicate chiar linii de conduită față de unele neamuri; în cari aflăm soluții la probleme teologice foarte complicate. — și veți vedea atunci că **Ortodoxia** e cu mult mai mult decât Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă.

Ortodoxia este — cum fericit a spus-o Profesorul nostru Nae Ionescu — „*învățătura lui Hristos rodită în noi*“, este „*Evanghelia trăită și crescută normal în comunitatea de iubire a Bisericii*“ (v. Predania nr. 2).

Pentru aceea, nu trebuie plecat de la Mărturisirea lui Movilă; fiindcă într'o discuție ca cea începută numai cu Mărturisirea aceasta nu se poate ajunge la nimic. Recunoaștem că lucrul nu e ușor. Pentru a vorbi, în cunoștință de cauză, despre ortodoxie, este nevoie de mulți — de foarte mulți — ani cheltuiți în cercetarea hotărârilor soboarelor; a scrierilor Sfinților cari au lu-

minat în pustiile Răsăritului ; a tuturor cărților de slujbă ale Bisericii drept slăvitoare. Și mai trebuie ceva : ca toate aceste osteneli să fie făcute cu smerită cugetare...

Tocmai de aceea—și aici d-l Radu Drag-

nea are dreptate — ne lovim de atâția lo-tri al vieții duhului cari, pentru că au cetit o carte *despre* ortodoxia lui Dostoyevsky, se cred îndreptățiți să vorbească — spurcând — în numele Pravoslaviei.

G. Racoveanu

Tot despre muzica bizantină

Părintele Niculae M. Popescu, Membru al Academiei Române, ne roagă să publicăm în Predania răspunsul de mai jos, în legătură cu articolul Părintelui I. D. Petrescu : Ce este muzica bizantină (Predania, nr. 5). Ne mai roagă să arătăm acest răspuns, înainte de tipărire, Părintelui I. D. Petrescu, ca — într'un eventual caz de cuvânt al sfinției-sale — cetitorii Predaniei să aibă în același număr și una supt alta, amândouă părerile. Am făcut întocmai. În cele ce urmează, cetitorii au cele două păreri.

n. r.

Lămuriri

În articolul *Pr<eotului> I. D. Petrescu, Ce este muzica bizantină*, publicat în *Predania* dela 15 Aprilie 1937, se află și următorul alineat :

„Această muzică noi o urmărim, și pe cât documentele veacurilor următoare (X—XIV) ne îngăduie, căutăm să o dăm la iveală și să înlăturăm echivocul că actuala muzică bisericească ar fi vechea muzică, ce a răsunat odinioară sub bolțile minunate ale bisericilor orientului și sudului nostru ortodox. Căci există un echivoc, în deosebi în capul unora, care își închipuie că cunosc muzica bisericească, în temeiurile ei, pot da verdicte și se pot improviza în critici muzicali. Aceasta s'a întâmplat, acum câțeva vreme, unui academician, care afirma sentențios : „După o rătăcire cam lungă, muzica noastră corală bisericească se întoarce astăzi la psaltichla temeinică și curată a lui Macarie Psaltul“.

Intoarcerea există numai în imaginația academicianului. Echivocul dă întotdeauna naștere la confuzii, foarte regretabile atunci

când oamenii nu sânt destul de pregătiți, nici destul de isteți pentru înlăturarea și discreditarea lor“.

Mi-am îngăduit să reproduc întreg acest alineat pentru ca cetitorul să poată urmări mai ușor lămuririle ce mă simț dator să le dau, întru cât „academicianul“ nenumit, de la care se citează pasagiul reproduș în cursive, sânt eu.

1. Eu n'am scris nicăeri că „actuala muzică bisericească ar fi vechea muzică“ bizantină. În articolul meu *Macarie Psaltul* (v. revista *Biserica Ortodoxă Română*, 54 (1936), pp. 544—572 și *Extrasul*), din care părintele I. D. Petrescu reproduce pasagiul citat, nu se găsește nici cuvântul „bizantin“, nici expresia „muzică bizantină“, nici poziția că „muzica actuală bisericească ar fi vechea muzică“ bizantină, și nici din context nu iese că prin muzica actuală bisericească eu aș înțelege muzica bizantină. În acel articol eu am căutat să arăt că *Macarie Psaltul* (+1836) „a răspândit în biserica română cântarea bisericească îmbră-

cată în haina nouă“ a reformei din anul 1814 (p. 547, cf. p. 5) și că meritul lui este mare întru cât „a păstrat tonul cuvântului și al frazei românești și nu s'a depărtat de melodia bisericească“ (p. 548, cf. p. 6). Dar nicăeri n'am scris că Macarie a reprodus muzica veche bizantină și nici că psaltichia lui ar fi identică cu muzica bizantină. Nici nu puteam să scriu aceasta, întru cât încă din anul 1908 arătasem că Macarie și-a întocmit cântările după Petru Lambardarie Peloponesianul (1730—1777), transpus și complectat de reformatorii din anul 1814 (cf. *Viața și activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, pp. 11,49,52). Și astfel fiind, îmi îngădui să constat că părintele I. D. Petrescu mă învinuește înzadar de „echivocul că actuala muzică bisericească ar fi vechea muzică“ bizantină.

2. Adevărat este că am scris: „După o rătăcire cam lungă, muzica noastră corală bisericească se întoarce astăzi la psaltichia temeinică și curată a lui Macarie Psaltul“. (p. 552, cf. p. 11).

Dar după aceste cuvinte, părintele I. D. Petrescu adaogă: „Întoarcerea există numai în imaginația academicianului“. Cer să fiu iertat dacă spun tare că acest adaos al frăției sale este o scăpare de condeiu. Căci altminteri un condeiu îngrijit n'ar fi putut să scrie că întoarcerea muzicii noastre corale bisericești la psaltichia lui Macarie există numai în imaginația mea. Doar frăția sa știe bine că acum 37 ani (exact în luna Martie 1900) s'a pus temelie acestei întoarceri. Mi se pare, dacă nu mă înșel,

că a fost chiar printre coriștii cu care, la data de sus, D. G. Kiriatic a executat la Internatul Teologic din București audiția sa muzicală, care în întregime era sprijinită pe psaltichia lui Macarie. Programul se începea cu *Troparul glasului al 3-lea* după Macarie și se încheia cu *Ingerul a strigat* tot după Macarie. Și n'a cântat frăția sa în societatea Carmen de atâtea ori acest vestit Ingerul a strigat armonizat de Kiriatic după Macarie? N'a ascultat frăția sa — nu știu dacă n'a și cântat — *Nu pricep Curată*, în armonizarea lui G. Cucu? Și nu cunoaște frăția sa *Răspunsurile Mari*, *La râul Vavilonului*, *Heruicul* pe glas 8, *Tatăl nostru* și atâtea melodii psaltice de ale lui Macarie sau de ale ucenicilor și urmașilor lui armonizate de Kiriatic, Cucu, Chirescu și alții? Iar dacă cumva unele din aceste cântări nu sânt cunoscute publicului mai larg, apoi „Ingerul a strigat armonizat pentru cor de 4 voci mixte de D. G. Kiriatic, pe cât s'a putut mai apropiat de melodia ieromonahului Macarie“ se găsește la îndemâna tuturor în răspândita *Carte de Muzică bisericească* întocmită de Nifon N. Ploșteanu (București 1902), pp. 373—389. Deci nu în imaginația mea există această întoarcere a muzicii noastre corale bisericești la psaltichia lui Macarie, ci ea are ființă de adevăr în cărți tipărite și în repertorii corale. Și astfel fiind, îmi îngădui să constat că și în această privință părintele I. D. Petrescu mă învinuește în zadar.

Am crezut că este în interesul adevărului să dau cetitorilor aceste lămuriri.

Preotul Nicolae M. Popescu

Echivoc, prezumție, diletantism

Preotul Nicolae M. Popescu vrea să dea lămuriri. E dreptul sfinției sale să le dea și e bine că le dă. Sfinția sa vrea să spună că muzica ieromonahului Macarie... nu este muzica veche. Acelaș lucru îl spun și eu, de câtăva vreme, cu oarecari documentări.

N'am calificat niciodată muzica bisericească a ieromonahului Macarie de bizantină sau nebizantină. Cunosc puțințel evoluția muzicii religioase a orientului ortodox și așa nu mi îngădui să fac afirmații cari nu ar defini nimic și n'ar spune cine știe ce lucru neștiut.

1. Că echivocul există în capul unora, că neștiința multora merge prea departe, câte odată, că răutatea altora, dublată de o nejustificată suficiență, iarăși există, nu se poate tăgădui. Căci cum s'ar explica atunci improvizarea unora în critici și apariția altora, ex machina, în censori ai activității literare, artistice, științifice, etc.? Și echivocul există, în acest domeniu, în genere și nu în specie. De aceea academiciantul nostru greșește când afirmă, în lămuririle sale, că îl învinuiesc în zadar de „equivocul, că actuala muzică bisericească ar fi vechea muzică” și adaogă dela sine — spre verificarea simțului istoric — bizantină. Așa că, eu nu m'am gândit chiar numai la sine ci și la mulți alții pentru cari muzica actuală bisericească este și bizantină, și strămoșească, și națională, și *curată și temelnică*. Lămuririle pe care le dă, ni-l înfățișează pe părintele academician ca foarte diletant în această materie. Căci dacă Macarie și-a întocmit cântările după Petru Lampadarie Peloponesianul (1730—1777), „foarte isteț și iscusit, atât în ceale bisericești precum și în ceale persienești”. (Macarie, *Irmologhionul*, pag. VIII), poate fi psaltichia lui, curată și temelnică? Ori în articolul meu *Manuscrise psaltice grecești din veacul al XVIII*, publicat în revista „Biserica Ortodoxă Română” (1934, No. 3 și 4, pp. 180-188), am arătat cumplita decadență a muzicii bisericești, cu însăși textele muzicale și titlurile acestor texte, cari dezvăluau o influență categorică a artei orientale bisericești sau profane și o abatere gravă dela predania dascălilor bisericii orientului. Acolo găsești Heruvice și Chinonice „asmatourghithenta” sau întrebuițări de moduri orientale și nenumărate feluri de a cânta și a imita, precum : moustaari, segkiah, mpes-tenigkiar, atzem asiron, atzem kiourdi, fraggikon, latrinon, politikon, dysikon, organikon, syrigx, miskali....

• • •

Metoda cea bună, istorică, i-a lipsit deci părintelui academician; iar în ceea ce pri-

vește documentarea științifică muzicală, ea nu există. În adevăr, cum poate vorbi cineva de izvoare curate fără să se gândească la muzica bizantină documentară?! *Cum poate vorbi cineva de izvoare curate în veacul XVIII*, în plină epocă decadentă, și cum poate afirma că psaltichia lui Macarie este „curată și temelnică”, când ea este tradusă după Petru Lampadarie (†1777)? Ori părintele N. M. P. vrea să introducă... noi metode de investigație științifică, vorbind, în specie, de izvoare „curate și temelnice”, *fără să pomenească de izvoare bizantine*. (De ce, mă rog, în întreg studiul său „nu se găsește nici cuvântul *bizantin*, nici expresia *muzică bizantină*? Sau, dacă „nu se găsește”, cum poate sfinția sa vorbi, fără teamă, de muzică *curată și temelnică*, în veacul XVIII? Cum?). Nu știu dacă este o scăpare de condeiu sau altceva... pentru că o logică strânsă nu lasă condeiu să scape. Aci diletantismul și voința ieftină de a se improviza în muzicant nu prinde. Fiindcă noi vorbim pe documente. Cât despre meritele lui Macarie, de traducător și psalt distinct, noi nu le tăgăduim.

2. Se pare, după cum începe: „Adevărat este că am scris: după o rătăcire cam lungă...” că părintele academician recunoaște a fi în eroare, făcând această afirmație. Iși dă seama, probabil că a calificat psaltichia lui Macarie de „curată și temelnică”, când el nu făcuse altceva decât păstrase „melodia bisericească” a unui psalt grec aproape contimporan, este o mare eroare istorică. Dar ceea ce-l supără, în deosebi, este adaosul meu: „Întoarcerea există numai în imaginația academicianului”, pe care adaos îl socotește „o scăpare de condeiu” din parte-mi.

Aci este nevoie de o întreită lămurire.

a) Țin să se știe că am fost destul de blând în calificarea mea. Neștiința, prezumția și viclenia evidentă, poate că mi-ar fi dat dreptul să fiu mai aspru.

Este dureros, că părintele academician

nu vrea să știe — presupun — ce este și ce înseamnă o *întoarcere*; în literatură, în artă și în gândire. O *întoarcere* este condiționată de elementele, pe care se bazează; elemente cari pot s'o activeze, să-i dea un sens și s'o susțină. Aceasta presupune că elementele generatoare trebuie să fie nu numai curate, dar și dinamice. Renașterea a fost o prețuire, la justă valoare, a izvoarelor pure antice, atât în ce privește literile, știința și filosofia, cât și în ce privește artele frumoase.

Aceste izvoare le-a frământat în tipare noi, cu toată vigoarea, impusă de setea de înnoire și de prefacere. Ea nu este copiere, nici vulgară adaptare, ci este frământare, a unor elemente de înaltă tensiune cerebrală, pe cari creștinește le-am numi divine. De aceea Renașterea a însemnat o etapă în istoria civilizației.

b) Părintele academician amintește că s-a pus temelia „întoarcerii” acum 37 de ani, când D. G. Kiriac ne-a dat, la Internatul teologic, o audiție muzicală sprijinită pe psaltichia lui Macarie. Ori, noi știm, știe și sfinția sa — ce a fost această demonstrație de psaltichie armonizată. Venise de la Paris. Trebuia să prezinte ceva, care să dovedească munca și știința sa. Acolo, sub conducerea profesorului Vincent d'Indy, dela Schola Cantorum, lucrase o liturghie psaltică. (Trebuie știut că Vincent d'Indy era un adânc cunoscător al stilurilor muzicale). De atunci D. G. Kiriac n'a mai scris astfel de muzică. Activitatea sa, după ocuparea catedrei de teorie și solfegiu la Conservator, a mers în altă direcție și în deosebi a folklorului rumânesc, care-i oferea mai multe satisfacții. Iar asociațiamuzicală întemeiată de el purta numele: Societatea corală română „Carmen”. D. G. Kiriac nici odată n'a crezut într'o „întoarcere” a muzicii corale bisericești la psaltichia lui Macarie, și nici nu i-a trecut prin gând, că s'a pus „temelia unei întoarceri” în sensul visat de academicianul nostru. Din potrivă, el a cântat, în biserică și în concerte, compoziții foarte

îndepărtate de stilul bisericesc în genere și al nostru în specie, cum a fost de pildă: *Noël de Adam*—izgonit din biserică romano-catolică — și *Tatăl nostru de Niedermeyer*, la fel îndepărtat, întru cât stilul — operă nu mai este îngăduit în numita biserică.

Inercarea lui D. G. Kiriac de a da o liturghie pentru copii și popor (1926), bazată — cum singur mărturisește în prefață — pe elemente populare și pe inspirație proprie, depărtată de stilul psaltic, din care totuș a păstrat *Micile răspunsuri dela ectenii*, chenonicul *Cu noi este Dumnezeu*, *Prohodul și Hristos a înviat* — este, iarăș, o dovadă sigură că maestrul nu se gândea, nici cum, la ceea ce i pune'n seamă academicianul, căci altfel ar fi urmărit încercarea dela 1900. Părintele academician însuș nu credea și nici acum nu crede — sînt convins — în „întoarcerea” visată, întru cât *ani de-a-rîndul a cântat, ca preot mirean, în biserică Boteanu liturghia pentru copii și popor, amintită*. Iar faptul că o prefera muzicii psaltice, dovedea puțina prețuire a muzicii pentru care acum îl apucă o subită și înfocată dragoste. Cine vrea să aibă știri mai ample, asupra acestei chestiuni, să vadă articolele mele din *Predania* și în deosebi „Cântarea corală în biserică noastră rumânească” (nr. 1 și 2), cum și micul meu studiu „Transcrierea muzicii psaltice în biserică noastră rumânească”, publicat în *Biserică Ortodoxă Română*, (1937 nr. 1 și 2, pp. 22—29). Mulți am stat în jurul maestrului Kiriac și am cântat sub direcția lui, dar până acum n'am aflat că el a pus bazele unei „întoarceri la psaltichie”. Știm, însă, că el a dorit să arate că psaltichia poate fi bine *armonizată*.

Maiestrul Kiriac rămâne în galeria muzicanților noștri pentru alte merite și alte înfăptuiri. Dacă ar fi vorba de asta, atunci amintirea lui ar fi în adevăr prea umbrită, după cum iarăș foarte umbrît și mic ar fi maestrul Kiriac, dacă l-ai judeca după „Cavaleria Rusticana”, pe care a dirijat-o când-

va la Teatrul Național; și alte mici manifestări. Contururile largi sînt cele ce dau oamenilor distinși amploare, și-i înseamnă în cartea de aur a creațiilor și înfăptuirilor sigure și serioase. Cât despre elevul său Cucu — atât de hulit în viață de ipocriții muzicii și ai prieteniei — mi-am spus cuvântul meu: „Plin de talent, de știință corală bisericească și cunoscător al muzicii psaltice, ne-a dat o seamă de lucrări, de necontestată valoare, al căror stil, când nu se identifică cu stilul bisericesc, se inspiră din el”. (Predania, nr. 1 p. 6).

c) Dar academicianul nostru mai face încă o eroare, când afirmă că faptul tipăririi cântării „Ingerul a strigat, armonizat pentru cor de 4 voci mixte de D. G. Kiriac, pe cât s'a putut mai apropiat de melodia ieromonahului Macarie”, în *Cartea de muzică bisericească* întocmită de Nifon N. Ploșteanu; (București, 1902) este o dovadă de „întoarcere a muzicii noastre corale bisericești la psaltichia lui Macarie”. Ori, ce este această carte de muzică bisericească? Este un fel de antologie, în care găsești de toate, ca toată lumea să fie mulțumită —; tot felul de compoziții și inspirații, care n'au nimic de a face cu o școală nouă, ce ar fi însemnat o direcție nouă, întemeiată pe o idee precisă și pe o cunoaștere sigură a ceea ce se vrea. Părintele Nifon era un soiu de eclectic, care râvnea frumosul în arta liturgică și căuta să-l realizeze cu tot ceea ce-i cădea la îndemână, se potrivea gustului său, și-l încânta. Pentru el, la fel erau: Cartu, Flechtenmacher, Gh. Ionescu, Mugur, I. Bunescu, Podoleanu, Gh. Ștefănescu, Al. Filoreanu și Kiriac, pe cari de altfel i-a grupat în cartea sa. Și fapt eloquent, pentru demonstrarea acestei susțineri: după „Ingerul a strigat” de Flechtenmacher, stil — operă, (pp. 340 — 344), pune „Ingerul a strigat” de D. G. Kiriac, stil psaltic, (pp. 373 — 389), apoi Imn funebru „Ultima-mi dorință” pentru 4 voci mixte, muzica de G. Mugur, poezia de M. Eminescu. (pp. 390 — 393). Din acest punct de vedere, nu este nici o de-

osebire între diletantismul lui Nifon N. Ploșteanu și al părintelui academician care cu aceiaș dezinvoltură cântă *Noël-ul* lui Adam (Veniți creștini, solemnă oră sună!...), *Bine ești cuvântat Doamne, învață-mă...* sau *Stabat Mater*, de Pergolese. Faptul că într'o colecție de cântări, cum ar fi: *Rânduiala Cununii*, muzica prelucrată și aranjată pentru piano de Gavriilu Muzicescu, București 1871, găsești troparele cununiei, (pp. 24 — 32) pe melodia psaltică cunoscută armonizată, nu înseamnă, nicidecum, că autorul a gândit o *întoarcere* la psaltichia lui Macarie sau a vr'unuia din urmașii lui.

Iar în aceiaș carte de muzică bisericească a lui Nifon, găsim, în partea II, *cântări bisericești corale pe note liniare pentru 3 voci*: Inceputul liturghiei (Ectenia cea mare, Binecuvintează suflete al meu, și Unule născut) pe glas 8, (pp. 241 — 250); Răspunsurile mari și Axionul: Vrednică ești cu adevărat, pe glas 5, (pp. 276 — 287); Tătăl nostru, glas 5, Unul Sfânt, glas 8, (pp. 294 — 298) toate armonizate de Gh. Ionescu; Serviciul Acatistului la denia din Vinerea 5-a a Postului Paștilor, glas 8, (pp. 316 — 324), și în Joia cea mare, la priveghiere, glas 8, (pp. 324 — 331) de I. Bunescu. Apoi Prohodul din Vinerea cea mare de Al. Flechtenmacher, (pp. 331 — 334), melodia cunoscută psaltică.

Asta nu înseamnă, nici decum, dovadă a „întoarcerii muzicii noastre corale bisericești la psaltichia lui Macarie” sau a altuia.

Și nici Gh. Ionescu pare că nu s'a gândit la așa ceva, deși a avut și el ideea de a armoniza melodii bisericești, cu mult mai înainte.

Diletantismul și neînțelegerea, pe de o parte, lipsa inspirației și a spiritului creator, pe de alta, face pe unii să creadă că staticismul artei bisericești, exploatat — n'ași putea zice, cu talent, nici cu artă — înseamnă creerea unei școli noi.

Deci, din nou afirm că „întoarcerea muzicii noastre corale bisericești la psaltichia temeinică și curată a lui Macarie este nu-

mai în imaginația academicianului nostru".

Eu nu învinuiesc, nici nu bârfesc ; ci scriu în interesul adevărului. Precum se vede, acest scris supără pe unii. Nu e vina mea.

Părintele Nicolae M. Popescu este stăpânit de o idee fixă : își închipuie că muzica din țara rumânească este monopolul unei societăți corale, al cărei moștenitor este. Sfinția sa a fost foarte afectat de afirmația mea din „Predania” (nr. 5, p. 4) : „Muzica de care ne ocupăm (muzica bizantină documentară) reprezintă cea mai autentică și sigură tradiție liturgică în biserică noastră ortodoxă. În acest scop, noi am creat o școală de înnoire, de înviorare a artelor muzicale-liturgice ortodoxe, având de bază tradiția documentară milenară. Fondul școlii noastre este adevărata muzică bizantină, iar vestmântul acestui fond ne-am propus să-l facem cât mai strălucitor, cât mai tehnic”.

Socotesc că aceasta este cu totul altceva de cât ceea ce reclamă academicianul nostru în lămuririle sale, pe care le crede că sînt „în interesul adevărului”. Noi urmărim

ideea conducătoare, cu metodă și perseverență, pentru că credem în ea. Și sînt fapte cunoscute, care ne dau destulă satisfacție.

Ca încheiere, să-mi îngăduie părintele Nicolae M. Popescu să-i amintesc ceea ce-mi scria sfinția sa, la 7 Ianuarie 1931, pe când eram la Paris. (Scrisoarea o am și citez din ea). Vorbind de bucuria sfinției sale, pentru faptul descifrării psaltichiei din al XIII veac, spunea : „Mare descoperire și mare cinste și folos. Cinste, că acest progres științific se face de un preot român. Folos că mai curând, sau mai târziu, ne vom duce să bem apă din izvor și nu din Dâmbovița turbure. Ce-ți pasă, că strădania ta nu va fi pricepută și îmbrățișată imediat. Adevărul e adevăr, trăiește peste vremi și peste oameni, și, odată, tot biruște el”.

Gîndesc, că părintele Nicolae se crede pe el, cel de atunci. Nu pe el, cel de azi. Ceea ce scria atunci e mai logic și în spirit mai... istoric de cât ceea ce însăilează acum, în „lămuririle” sale.

Pr. I. D. Petrescu

Obscurantism și... agresivitate

Ingăduiți-mi, prea cinstiți dascăli de teologie, să stăm puțin de vorbă. Până la capăt, sper că ne vom învoi că ceiace v'a ieșit din gură sau din condeiu este, oarecum, cam grav. Și anume, că noi, aceștia dela „Predania“, am fi niște... obscuranțiști. Cei dintâi și cei mai mari obscuranțiști. Și, firește, tot atât de incorigibili, pe cât de ireductibili.

Iată, smereniile voastre aveți dreptate: noi suntem și vrem să fim și să rămânem niște zeloși obscuranțiști; în înțelesul că nu ne putem, nicicum, permite aventuri prin pronaosul, naosul și prestolul teologiei ortodoxe și încă în așa măsură, încât să fim ispitiți să credem, precum frățiile voastre se pare că îndrăsnii s'o faceți, că sfântul Iacov, fratele Domnului, sfântul Vasilie cel Mare, sfântul Grigorie Teologul și sfântul Grigorie Dialogul, sunt niște ierarhi perimați și, de bună seamă, niște „teologi“ obscuranțiști.

Ci, dimpotrivă, ne încăpățănăm să credem că sfințele Predanii, coborite, prin duhul lor cel prea sfânt, în slova sfințelor și dumnezeieștilor noastre Liturghii și cărți de slujbă, sunt și nu pot să nu fie, pentru niciun drept credincios, descoperiri ale sfintei, dumnezeieștii și mântuitoarei Treimi.

„Inapoi la molitfelnic“, așa dar, nu este strigătul izolat al unui „original“, sau al unui „snob“, — ci este expresia unei dorinți de trăire cât mai intensă și integrală în duhul autentic al Bisericii celei adevărate, — „una sfântă sobornicească și apostolească“.

Că și noi ne poticnim, prea adeseori, în urcușul nostru, pe scara de lumină a lui Iacov pe care, desigur, n'ați uitat că urcau și coborau îngerii lui Dumnezeu, aceasta este cu totul altceva.

Că împlinim, cât neputința noastră de oameni ne îngăduie să împlinim, că harul *din noi*, nu răsbește *în noi*, în măsura bu-

nătății lui Dumnezeu și a râvnei noastre, așa e, precum spuneți. „Cred Doamne și mărturisesc, că Tu ești cu adevărat fiul lui Dumnezeu, celui viu care ai venit în lume să mântuești pre cei păcătoși, între cari *cel dintâi sunt eu*“. Dar dela această smerită mărturisire de neputință și păcătuire care este a făpturii — până la făgăduirea puterii înseși, a harului dumnezeesc, este, și nu ne fie nouă spre asuprire din partea fraților care se găesc sub aceiași povară, același drum larg și destul de comod, ca să nu fie primejdios și care a fost osândit cumplit de atâtea veacuri de creștinătatea binecinstitoare, pe care au mers, cu elanul celei mai militante iresponsabilități, viclenii și nepurtătorii de Dumnezeu începători ai tuturor ereziilor și smintelilor.

Iată, ne-a fost dăruiată nouă nevrednicilor, din tainica și cea mai pre sus de gând descoperire, Biserica Slavei în care noi, cei stricați de multe păcate, putem odihni pe pământ ca în cer.

Și în acest cer pământean, coborît în veacul păcăturilor noastre, ca un har, ca o nădejde, ca o binecuvântare, Mântuitorul însuși, sălășluște între noi, pe Sfântul Prestol, și îngerii lui Dumnezeu ne împresoară, când noi slujim cu frică și cu cutremur, sfânta Liturghie.

„Plinitu-s'a și s'a săvârșit, cât este după a noastră putere, Hristoase Dumnezeu nostru, Taina orânduiei Tale“, spune sfântul Vasilie cel Mare, în a lui dumnezeiască Liturghie.

„Din cer ai luat Darul cel dumnezeesc și prin buzele tale pre toți îi înveți a se închina unui Dumnezeu în Treime, Ioane Gură-de-Aur, prea fericitele cuvioase“, ne grăește condacul dela praznicul sfântului Ioan Gură-de-Aur.

Și la fel este cu toată orânduiala închinării dreptslăvitoare, cuprinsă în molitfelnic, și în toate celelalte sfinte cărți de slujbă.

Să fie, deci, pentru noi dovedire de „obscurantism“ cuviincioasa noastră păzire a ceiace ne-au lăsat sfinții noștri Apostoli, Ierarhi și Dascăli?

Sau greimea necuvioșiei și a atâtor smințeli, pornite din slava cea deșartă a ceiace se numește, pe nedrept, „cultură“, a încovoiat prea mult, spre pământ și spre veac, mintea și așa stricată a neamului omenesc, încât ea, cu anevoie își mai poate lămuri dumnezeescul dar, de cele veliarice amăgiri.

Să nu fie! Că nu cercetarea de zi și de noapte a „neotomismului“, ne va izbăvi pe noi de iad și nici neslujirea Dumnezeuului și Mântuitorului nostru ne va putea fi răspuns bun la înfricoșata întrebare!

Ci numai statornicia noastră „încunjurare cu sfinții îngeri“, prin sfintele și sfințitoarele noastre închinări și smeriri, ne va putea scădea măsura puținătății și ticăloșia fapturii noastre.

Iar acum, un cuvânt de nădejde: ferice de Biserica în care vor spori „obscuranțiștii“, adică slujitorii sfințiți prin „purtarea de Dumnezeu“, în ei și în lume.

Dar mai aflați, că „predanisiștii“, și „predanisorii“ sunt și *agresivi*. Adică, niște oameni, cari... nu se uită la om. Dar la ce fel de „om“? La om care nu este „binecinstitor“.

La om care „nu iubește bunăcuviința

casei Domnului“. La om „îndrăcit“, care „umblă gol prin morminte“.

Agresivi, deci, față de „diavolul și de îngerii lui“, Doar preotul scuipe pe satan, în slujba *lepădărilor*, și-l alungă, prin suflarea sfințeniei lui.

Cine crede că poate isgoni duhul satanei *altfel*, decât prin „agresiune“, sau *înșeală*, sau se *înșeală*.

—„Dar voi nu sunteți sfinți!“ — Da! Dar orice sfințenie începe cu conștiința păcătoșeniei. A ta! Și a altora! Atunci? În veac trebuie să fie luptă, din ziua în care Dumnezeu ne-a poruncit: „Indrăsniți!“ — Indrăsniți împotriva voastră! Indrăsniți împotriva lumii! Adică: îndrăsniți împotriva vicleanului și necuratului duh“, care cearcă să se încuibeze în inima tuturor! Deci, fraților, oricine ne acuză, fie de agresivitate, fie de „obscurantism“ este, fără chiar să fi putut prinde de veste, în slujba „diavolului“ care, dintru început, este „*tată al minciunii*“.

Că numai diavolul este într'adevăr „obscurantist“, pentru că este „părinte al întunericului și al minciunii“ și numai el este marele „agresor“, pentru că încă dela început a rănit făptura lui Dumnezeu.

Ci noi luptăm împotriva întunericului, uneltirilor și uneltelor lui.

Dacă această luptă este socotită „obscurantism“ și „agresivitate“, atunci: trăiască obscurantismul și agresivitatea!

Pr. Gr. Cr.

Mestecarea Tainelor. Părintele I. Popescu-Mălăești, Decanul Facultății de Teologie din București, nu s'a vindecat de păcatul... cugetării. Cugetă, pe capete. Cugetă și scrie. Scrie și dă în tipar. Porunca pe care crede că o are dela *Isaia* proorocul, o ține: *nu vrea să tacă*. (Pentru Sion). Deaceia, s'a așezat pe lucru. În revista de teologie pe care o conduce, publică, de câteva luni de zile, un mare „studiu” asupra *Bisericii Ortodoxe în România Mare*. Studiul, întreg, ar trebui reprodus: e un monument de neputință intelectuală, de lipsă de informație, de orgoliu nejustificat, de insultă la adresa tuturor clericilor și mirenilor cu oarecare rost în trebile bisericesti. (Și, ciudat: acest părinte Popescu-Mălăești se văicărește, pe tot locul, că e „insultat” pentru că spune *adevărul!*) Din studiul acesta dăm, aci, doar un fragment. E prea grav ce închide acest fragment, ca să nu atragem asupra lui atenția.

Vorbind de *mijloacele* de care se slujește Biserica „pentru îndeplinirea misiunii Ei”, Pr. I. Popescu-Mălăești scrie, fără teamă de păcat, așa:

„*Slujbele religioase în deosebi — fte la sf. taine, ca: botez, cununie, înmormântare, fte la săvârșirea ierurgiilor, ca: sfințenia (!) apel, maslu, etc. erau prilej prielnic de sfat, mângâiere, îndrumare sau întărire pe căile vieții creștine*”. (v. „Dumineca Ortodoxă”, an. XIX, nr. 31—32.

Prinurmăre: *în mormântarea* este una din sfințele Taine!

Dar Decanul Facultății de Teologie știe — își aduce aminte de la examenele la care a asistat — de „cele Șapte Taine”. Și atunci, făcând socoteala și dând de *opt*, trece una din ele la *ierurgia*. Trece *Maslul*...

Multă lume nu și-a putut crede ochilor când a văzut dezastrul cu *stridia*, pe cel cu *Voltaire*, *Luther* și *Renașterea*. Părintele Popescu-Mălăești, iată, vine s'o ajute: scrie ca s'o facă să creadă și să nu se mai îndoiască...

Stridia, *Voltaire*, *Luther*, *Renașterea*, sfânta Taină a *Înmormântării*, *Maslul ierurgie*, — și celelalte pe care le vom mai vădi, dacă va mai scrie părintele Mălăești!

Când fu chestia cu *stridia*, preotul Popescu-Mălăești, îndemnat de cel viclean, încercă, o... explicație; cu un „culegător”. Și n'avu noroc: fu prins asupra faptului. La *Voltaire*, s'a lăsat păgubaș. (Poate că și *culegătorul* îl va fi amenințat). La aceasta, de ultimă oară, ce va face? Că, știți: studiul a apărut, zilele acestea în broșură. Și cu ma fost în revistă, așa e și în broșură. (v. *Popescu-Mălăești*, preot și profesor la Facultatea de Teologie din București, *Biserica Ortodoxă în Româ-*

nia Mare, mijloacele de care se slujește pentru îndeplinirea misiunii Ei, alaltăeri, eri, astăzi, tip. „Activitatea Grafică”, București 1937, 116 pagini, 20 lei).

Nu știu ce va mai „explica” nefericitul Decan. Dar — așa rău, cum sânt — eu i-aș da un sfat: să schimbe „culegătorul”. Fiindcă... s'a tâmpit, peste fire.

Iară dacă asta nu se poate, — dacă nici o schimbare nu mai e cu putință, atunci... să nu mai scrie, în veac.

Că păcatul cu neținerea poruncii, de sfinția sa primită prin *Isaia* proorocul, se poate dezlega...

(Să se ducă la duhovnic).

G. Racoveanu

Cumplita mânia. În anul dela mântuirea lumii 1937, au venit preoții din cetatea de scaun a Arhiepiscopiei Bucureștilor la Părintele Patriarh să cerșească Prea Sfinției Sale blagoslovenie pentru luminatul praznic al Învierii Domnului, după cuvântul care zice: „Ziua Învierii, să ne *lumnăm* cu prăznuirea și unul pre altul să *îmbrățișăm*”; iară de vor fi greșit cumva să-i ceară încă și iertare, precum iarăși grăește cântarea: „*să iertăm toate pentru Înviere*”.

Și au cântat aceia troparul Paștilor: „Hristos a înviat din morți...”, pe glasul 5 bisericesc. Apoi întâiul-stătător a grăit cuvânt de heretiseală, pofțind Prea Sfinției Sale „viață pașnică, sănătate, îndelungare de zile întru cârmuirea turmei cei cuvântătoare, pe calea mântuirii.” Iară mai pre urmă au încheiat ei cu „Pre Stăpânul, Patriarhul nostru Miron...”, facerea adormitului întru Domnul, Gheorghe Cucu.

Dela acestea luând pricină, s'a mâniat Părintele Patriarh foarte. Și, uitând Prea Sfinția Sa porunca psalmistului, care îndeamnă, zicând: „Părăsește-te de iuțime și lasă mânia”, a căzut întru „întunecarea sufletului, carea vine din pornirea sângelui, ce-l scoate inima, pofțicioasă de izbândire”, cum bine grăește *Aristotel*. Pentru a face izbândire a părăsit, drept aceia, socotința Praznicului, căci nu în zadar spune înțeleptul Solomon: «Cel grabnic la mânie lucrează fără socoteală». Și, în loc de duhovnicească sărutare și părintească îmbrățișare, a cinstit pre cuvioșii preoți cu vorbe de ocară, osândă și gonire, răstindu-se la ei așa: „Nu meritați un chiriarih ca mine blând, ci unul așa cum ați mai avut voi altădată...”

„Atâta vreme cât nu veți fi pătruși de maxima că „ordo est anima rerum”, până atunci n'aveți ce căuta la mine!”

Iară zicând acestea, atâta s'a turburat, cât era

mânia Părintelui Patriarh „ca a ursului, carele — precum scrie la *Floarea Daurilor* — foarte mănâncă la miere. Și vrând să o scoată din ulei, albinele îl mușcă de nas și de ochi. Iară ursul lasă mierea și se mânie pre albine, vrând să le mănânce. Atuncea vin și celelalte și-l mușcă. Iară el lasă pre cele dintâi și aleargă dupre celelalte. Și atât de cumplită e mânia lui, cât de ar fi fost mii de albine, el va să-și facă izbândire”.

Ci n'a putut Părintele Patriarh „să mănânce” pre preoți, precum nici ursul nu poate nicicând să mănânce pre albine de vreme ce adunând aceia culioanele și toiagele lor, au luat grăbire, de unde au venit. Iară, neputând ei să-l mușce de nas și de ochi, cum fac albinele mânosului urs, au pus izbândirea lor întru cuvintele înțeleptului Solomon, care zice: „Mulge lapte și va fi unt, și de vei stoarce nările va ieși sânge; iară de vei trage afară cuvinte, vor ieși *urđbi* și *sfăzi*”. Lucru ce se pare nouă că se va plini curând.

Căci nu asemenea ursului izbândeau asupra preoților Stăpânii de altă dată. Ci precum scrie *Preotul Niculae M. Popescu*, în „Viața și faptele Părintelui Grigorie Dascălul”, așa zicând:

„Iară Grigorie, petrecând toată noaptea în rugăciuni fierbinți, a doua zi și-a luat toiagul în mână și dășagii pe umeri și a plecat pe jos la curtea lui Vodă. Era în ziua de 5 Ianuarie din anul 1823. Am auzit și noi dela bătrâni că în călătoria aceasta spre Domn, i s'a întâmplat lui Grigorie o pozna. Adică trecând el prin satul Tunari și oprindu-se la un puț să se odihnească, preotul satului, care nu iubea pe călugări și era nu știu cum, l-a închis într'un coteț de porci, zicând că-i călugăr hoinar. Și ar fi petrecut Grigorie și noaptea cu porcii, dacă nu se milostivea o slugă să-i dea drumul pe ascuns. Iar când a ajuns Grigorie mitropolit, au venit preoții, după obicei, să primească binecuvântare. Printre ei era și preotul din Tunari, care a îngălbenit ca șofranul și tremura ca frunza de plop, când a văzut că mitropolit este călugărul închis de el în cotețul porcilor. Dar mitropolitul Grigorie văzându-i turburarea, blând cum era, l-a binecuvântat, zicându-i: *nu te teme, că porcii sfințel tale s'au purtat bine cu mine*”!

Auzind noi toate acestea, heretisim pre cinstiții preoți că le-a făcut lor Stăpânul, întru mânia sa, numai ca ursul. Nu precum a făcut popa dela Tunari smeritului Grigorie,

Șerban Popescu

Părintele I. Popescu-Mălăiești ne servește, în No. 37—38 din 8, 16 și 23 Mai 1937, al „Duminicii ortodoxe”, la pag. 7 și 8, sub titlul: *Răspuns la mai multe întrebări*, o perlă de inteligență și logică specific mălăieștene. Să mă explic.

În foia *Doxa*, (Oct. 1932, An. I, No. 3, pag. 4, — să-i aduc eu aminte, — că sfinția sa zice: „nu-mi aduc aminte când”) a scris limpede, că felul de citire actual al Apostolului și Evangheliei e „*protonic regulilor vechi*”. „Evanghelia se citea ca și Apostolul” și încheia: „*Nici citire cântată, nici cântare*”. Pornind eu dela această curagioasă și șubredă afirmare, am scris (în No. 4 al Predaniei) articolul: *Cetirile în biserica noastră ortodoxă*, permițându-mi să dau și un mic exemplu (Tatăl nostru) după un evangheliar din veacul al X-lea și afirmând pe baza documentelor văzute și cercetate de mine, că „*Evangelitele, Apostolii și Paremiile erau citiri cântate*”. (pag. 5). Ori părintele Mălăiești spune în *Duminea Ortodoxă*, (pag. 8); „Mențin părerea spusă atunci și întemeiată pe dovezi trase din studiul cărții sante și al tradiției ortodoxe, că este mai folositor și în strânsă legătură cu ființa creștinismului, ca bucățile din sfânta Evanghelie și scrierile sfinților Apostoli *să fie citite* — dacă vrea cineva — un fel de *citire în-tonată* sau *cântată*”. Ei bine, cum o fi menținând păr. Mălăiești ce a spus în 1932 în *Doxa*, când primește și-și însușește concluzia mea din No. 4 al Predaniei (pag. 5), de oarece la 1932 zicea: „*nici citire cântată, nici cântare?*” Cum poți să discuți cu un asemenea savant (?) lipsit de ceea ce se spune în lumea studioșilor, probitatea științifică?! Căci a afirma: „Cunosc și cuprinsul și spiritul cuprinsului cărții sante, ca și tradiția noastră bisericască ortodoxă din vremi depărtate, cum și cerințele vremilor de azi, mai bine de cât acei cari citind câteva buchii, dintr'o specialitate oare care, se socotesc mari „*învățați*”, este un lucru pe care-l poate spune orice om simplu, care nu știe ce este o specialitate, și care crede că poate aduce în arena discuțiilor serioase — pentru clarificarea unor chestiuni — un fel de a vorbi, uzitat — în specie — în fața bieților studenți, terorizați de efemerul strat de savant, pe care ți-l poate da o catedră!

Noi vrem argumente și documente, căci cu acest fel de arme se susține o părere și se clarifică o problemă. Așa că, păr. Mălăiești ne apare din răspunsul său: ușurel — pentru că ceea ce spune fără temeuri științifice, nu cântărește în cumpănă —; lipsit de ținare de minte — pentru că nu-și aduce aminte —; neprob — pentru că-și însușește concluziile noastre, fără să mărturisească —; îngâmfat — pentru că știe de toate și nimic precis —; lipsit de decență, pentru că insultă fără să fi fost insultat.

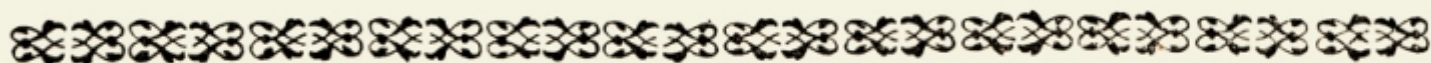
Noi am pus o problemă: Cum se citea Cartea Sfântă în biserica noastră ortodoxă. La argumentul meu așteptam — un contra — argument, dacă cineva tăgăduiește valoarea istorică a documentelor înfățișate de mine. În loc de asta, sfinția sa,

dându-și brevet că știe tot, — crezând că cu aceasta poate amăgi pe cititori —, își însușește concluzia mea. Apoi în dosul paravanului creșterii sale la casă de preot, își îngăduie o seamă de invective, cari nu sînt nici de cum spre lauda unei case de preot.

La invective eu nu răspund, — că nici n'am ce le răspunde. Ele desvăluie omul. La discuții serioase da. Astfel de discuții căutăm să deschidem, să desbatem probleme din ortodoxia noastră și să ne unim în concluzii, pe baza temeiurilor serioase, înfățișate. Persoane nu există în fața marilor probleme ce ne stau înainte. Evident, este un punct de vedere foarte ciudat pentru înțelegerea unor oameni, cari văd în ortodoxie un simplu mijloc de a trece mai bine și mai comod prin

lume; și cărora, dacă ortodoxia poate să agite în juru-le oare-cari zdrențe, cu aparențe ortodoxe, cu atât mai bine. Noi înțelegem cu totul altfel munca preoților, și celor ce au cap și un rost în ortodoxie,— anume: *ortodoxia în biserică este totul*. Cei ce lucrăm într'insa suntem—după putere—elemente utile, proporționate și bine verificate, ca să nu stricăm omogenitatea, frumusețea și tăria edificiului. Ei! Acest lucru e greu, foarte greu de înțeles, de oameni cari cu cât sînt mai sus așezați și mai menajați, cu atât își închipuie că sînt mai de preț și mai folositori. Căci au păcatul, să-și supraliciteze putințele. Le-aș recomanda, frățeste, să verifice: *ce fac albinele, spre toamnă, cu trântorii?*

Pr. I. D. Petrescu

NOTE

Broșura. Exasperat de adâncă tăcere în care Sfântul Sinod a căzut, I. P. S. Gurie, suspendatul mitropolit al Basarabiei, a scos o broșură. În ea publică părintele mitropolit o serie de acte, necunoscute nouă. Este interesantă, între toate, întâmpinarea, din 20 Mai 1937, adresată Președintelui Sfântului Sinod. Reproducem aci, fără comentarii, câteva fragmente din această întâmpinare, înregistrată la Sinod:

„Vi se părea bunăoară că faceți operă arhipăstorală și că Vă îndepliniți rol de apostol sfânt al creștinătății când în timpul declarării războiului nostru de desrobire națională semnați pastoralele de blestem și de osândă împotriva oștirilor românești care veneau să-și jertfească viața pentru eliberarea fraților de sub Unguri.

„Tot astfel înalt Prea Sfințitul Nicolae al Ardealului i se părea poate că face operă de român luminat și de teolog inspirat, când a semnat alături de alții, în momente critice, protestul antiromânesc publicat în Pester Loyd, în Februarie 1917, împotriva unirei Românilor ardeleni cu România, susținându-se că Românii ardeleni s'ar simți fericiți cu Ungurii și nu ar putea progresa decât alături de Unguri și sub conducerea lor...

„Dacă înalt Prea Sfințiile Voastre ați uitat acum unele ca acestea, și dacă, în cazuri și vremuri normale, se poate trece cu îngăduință și ușurință peste ele, — fiind chiar bine și necesar să se treacă, — cum s'a și trecut, totuși Vă rog să înțelegeți că întâmplându-se cu Mitropolitul Basarabiei lucrurile neobiș-

nuite, de necrezut și de ne închipuit, prin tratamentul ilegal, necanonic, abuziv și neuman ce-mi aplicați prin aceasta mă puneți în situația ca eu să nu pot să nu compar cele de acum cu cele de atunci, și ca cele ce se petrec azi să nu învie și pe acelea"....

„În starea de legitimă apărare în care mă găsesc, atât eu cât și biserica, din cauza acestei atitudini ce arătați, Vă declar, deci, că dacă nu reveniți de pe calea nedreptății și ilegalei prigoniri, pe care mergeți, Vă voi striga și arunca *anatema*, după exemplul Mântuitorului cu Fariseii și Cărturarii și Vă voi pune sub blestemul sfințelor canoane, cum au făcut Sfinții Părinți și Sfintele Sinoade cu toți lucrătorii nedreptății, oricine ar fi fost ei". (*Mitropolitul Gurie al Basarabiei, Denunțarea complotului apocaliptic, București, A. B. C., 1937*).

Quod erat demonstrandum. Misteriosul „Gr. I. P.” al *Farului* catolic se înviersunează în pretenția sa că e... actual. Vorbește de moșii și strămoșii săi de acum cinci sute de ani (adecă din vremea în care aceștia erau .. *uniți*); declară că e naționalist; că în intenția dumnealui (fiindcă după cum se pare d. Gr. I. P. este de sex masculin) „*nu a fost și nu este să fie interesant, ci numai de a ajunge și odată ajuns să servească adevărul*”. Și sfârșește, foarte latinește: „Quod erat demonstrandum!”

Să ne înțelegem! *Predania* n'a afirmat (nici n'avea de ce să afirme!) că d. Gr. I. P. nu ar fi... naționa-

ist (și cu strămoși). Domnul profesor Nae Ionescu a făcut dovada—citând, bogat, din scrisul d-lui Gr. I. P.—că aceasta este... moale la cugetare: că nu știe să gândească! Atât. Fără referințe la pricină. În „răspunsul” său d. Gr. I. P. își ia sarcina să mai facă o dovadă: a necuviinței. Își începe articolul așa: „d. Nae Ionescu se ocupă — așa cum se pricepe și cum poate — de articolul nostru „De ce apare Predania?” Sau; că ar trebui să arate „concepția lui” despre...

Deci dară: d. „Gr. I. P.” este... nedeștept și necuviincios. Inșă — probabil — foarte naționalist. Și (din păcate!) destul de actual. *Quod erat demonstrandum!*...

G. R

Glasul Monahilor publică, de luni de zile, în „casetă” păreriile părinților: I. Mihălcescu (arhiereu-vicar al Patriarhiei), P. Partenie (secretar general al Cultelor) și profesor V. Gh. Ispir (nomofilax, fără timp, al ortodoxiei), în chestiunea, desbătută de noi a radiodifuzării sfintei Liturghii. Păreriile iată-le:

Pr. I. Mihălcescu: „Difuzarea Sfintei Liturghii prin radio și răspunsul ce am dat și dau este: cea mai mare impietate, cel mai mare sacrilegiu, o adevărată profanare!”

Pr. P. Partenie: „Când este vorba de misterul liturgic, el trebuie păstrat în străvechea lui așezare, iar nu difuzat, cum ni-l transmite unda sonorică.

Deci rămânem la acest concept, cerând înaltei noastre autorități bisericești, de a opri difuzarea sfintei Liturghii la Radio”.

V. Gh. Ispir: „Protestanții toți pot da la radio tot serviciul divin, fiindcă ei n’au sfânta Liturghie.

E prea mason. E prea păgân”!

Păreriile acestea au fost tipărite în 1933, chiar în *Glasul Monahilor*. Părintele Mihălcescu era pe atunci Decanul Facultății de Teologie din București; Părintele Partenie, președintele Asociației generale a clerului ortodox; d. Ispir... același incorigibil misionar, „în alb”.

În 1937, ieromonahul Dionisie Lungu, făcătorul „Glasului Monahilor” și dușman neîmblânzit al radiodifuzării sfintei Liturghii este, pentru râvna lui purtat pe la Poliție. În urma intervenției Patriarhiei..

Părintele Irineu Mihălcescu-Târgovișteanu, a fost cuprins, subit, de „râvna” Casei Domnului. Isprăvind cu operele științifice, scrie acum — pr între nume-roasele sale ocupații ca: încasarea drepturilor de autor, chiriiilor dela case, parastaselor, înmormântărilor, cununiiilor, sfințirilor de biserici — adrese la Poliție.

În urma unei asemenea adrese, cel mai viu și mai netemător călugăr pe care-l are țara rumânească — Ieromonahul *Dionisie Lungu* — a fost arestat, ca un simplu borfaș și „vagabond”. Motivul: acest monah scoate, de aproape 15 ani, gazeta „Glasul Monahilor” în care n’a fost problemă teologică sau abatere dela

predanie care să nu fi fost discutată; în care au fost chemați la ordine innoitorii, mari și mici; în care s’au strigat durerile și robia mănăstirilor; în care s’au apărat pozițiile și drepturile Bisericii față de atâtea curente protivnice.

Părinților episcopi nu le convine Ieromonahul Dionisie și „Glasul” său. Intunecul și somnul sunt cele mai prielnice stări pentru „micile” afaceri și pentru „îndrăsnelile” cu care se intră în Istorie. Deaceia au urmărit neconținut sugrumarea acestui glas, care a trezit lumea.

În rândul lor a trecut și Părintele Irineu, devenit arhiereu după un an de văduvie. Și cere acum arestarea „vagabondului”.

A uitat însă acest cleric supranumit „*hrisocardiots*” (fiindcă unde este *aurul*, acolo este și *înima* preasfinției-sale), că pe vremea când era în turmă — adică simplu preot — a scris numeroase articole în gazeta Ieromonahului pe care acum caută să-l înghită. Unul din aceste articole se cheama chiar „Pro Domo Dionisie Lungu”, sau cam așa ceva. În acest articol adora ceia ce acum vrea să nimicească, adică tocmai „vagabondajul” numitului călugăr.

Dar, de! cine îl pune pe om să îmbătrânească și să-și piardă ținerea de minte?

Asta ca să nu se îndoiască cineva de „consecvența” Părintelui Irineu, de care totdeauna a suferit. Care l-a mâncat. Și care-l va duce în negrul mormânt.

Ș. P.

Amintiri scumpe. După ce a primit pe preoți, Părintele Patriarh a primit și pe *călușari*, conduși de vătaful Boariu. Și i-a primit bine, pe aceștia. I-a omenit, în lege! Și le-a cuvântat așa:

„*Prietene Boariu! Jocul ții răscolești amintiri vechi, amintirile scumpe ale copilăriei, când însuși moșul meu era vătaful călușarilor din ținutul Topliței... eu însumi cunosc figurile jocului, căci am jucat între călușari pe când eram student!*”

Acum abia au înțeles preoții, — acum au avut tâlcul certării: „*nu meritați un metropolit ca mine, ci unul cum ați mai avut voi*”.

Intr’adevăr, *Teofil și Ștefan, Teodosie, Antim Ivireanul, ori Grigorie Dascălul*, — ce au știut aceștia!? Cunoscute-au ei figurile jocului? Cântat-au ei, haiducește, din frunză? Ferit-a Sfântul!

Iară dacă nu; dacă n’au cunoscut nimic din toate astea (că doară asta înseamnă *viața*) cum au putut fi aceștia faini conducători de suflete? (Și cunoscători ai adâncului milelor și al miluțelor).

Drept răspuns la tot ce s’a scris aci despre cumplita „mestecare a minții” sfinției sale, Părintele Decan al Facultății de Teologie, din București, scrie

În ultimul număr al revistei sale (*Duminica Ortodoxă*), acestea :

„Deci odată pentru totdeauna, aduc la cunoștința celor ce mă insultă și ocărăsc, că insultele lor le iau în seamă atât cât iau în seamă lătratul unei javre de cățele, care atunci când trec pe drum, mă latră chiar fără să o fi văzut (!!!)

Bine, bine, lasă cățeaua! Cum rămâne, cu *stridia*, Părinte? Și cu *Voltatre!* Și cu *Luther* și cu *Re-nașterea* lui! Și cu cele vre-o șapte, opt, sfinte *Taine!* Și cu găinăria, Părinte! Cum?

G. R.

La congresul profesorilor de teologie ortodoxă, ținut la Atena, Părintele Profesor Grigorie Cristescu, a spus, în legătură cu acuzația de „imobilism“, adusă Bisericii ortodoxe atât de către romano-catolici cât și de către protestanți, următoarele :

„În ce privește „imobilismul“, de care este acuzată Biserica ortodoxă de către „locomobilismul“ romano-catolicismului și de către „automobilismul“ protestantismului, noi afirmăm că sub aparența presupusului imobilism al Bisericii dreptslăvitoare se ascunde un echilibru spiritual profund și esențial, și o conștiință a adevărului vecinic, pe care i-o dă permanent torentul vieții harismatice, prin care se realizează în biserică, pe pământ, armonia ierarhiei îngerești, din cer. Deci nu „imobilism“, ci „certitudine a adevărului descoperit“.

„Făclieri, lumini, mlădițe, strejeri“. „Oastea Domnului“, an. VIII, Nr 25, 20, Iunie 1937. Toți și toate, împreună s'au adunat în „*Ierusalimul*“ *Oastei* sub revărsarea Duhului, în cetatea marelui Mitropolit Andrei Baron de Șaguna“.

Ați înțeles, „Ierusalimul Oastei“, „cetatea marelui Mitropolit Andrei Baron de Șaguna“, este Sibiul, în care păstorește azi, *protocolar, solemn* Mitropolit Nicolae Bălan.

Iar „făclierii“, „luminile“, „mlădițele“, „strejerii“, sunt sergenții, căprarii, gorniștii, toboșarii și recruții „Oastei“, mobilizați, de Rusalii, să stea în front, „sub revărsarea Duhului“ în cetatea vlădicului Andrei Baron de Șaguna.

Până aci, nimic de zis. O mobilizare, ca toate mobilizările. Adică un congres al unei „frății sfinte“. Ni se spune, al șaselea, în serie. De data aceasta, însă, fără comanda „generalisimului“ (el însuși un „gornist“) Iosif Trifa, care a cam fost „caterisit“, la capătul unui senzațional proces dogmatic și financiar în care judecător și parte a fost însuși patronul „Oastei“, Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan.

Dar iată în publicația „Oastea Domnului“, numărul menționat mai sus, citim un articol semnat de Dr. Mircea Suci-Sibianu din Brașov: „*Prezența la apel*“, în care distinsul ostaș și medic face uluitoarele afirmații, pe care le reproducem aci :

„Cine-l mort pe câmpul de onoare și de băătăle se îngroapă cu cinste, cine-l rănit se îngrijește, cine-l trădător se împușcă. Oastea trebuie să învingă, trecând chiar peste cadavrele morților și trădătorilor ei“.

Evident! Indemn la asasinarea lui Iosif Trifa. El este trădătorul, care trebuie să fie „impușcat“. Suggestia este clară.

Servită, se înțelege, printr'o asemănare „ostășescă“.

Nu știm, încă, dacă Iosif Trifa s'a adresat parchetului și a cerut ocrotirea legilor, împotriva „ostășului dizident“, medic de meserie și ostaș de „vocație“. Dar unde a fost cenzura?

Iată, cititorule, ce fel de „duh“ s'a „revărsat“ peste „ostași“ (ai Domnului!) în „Ierusalimul“ „făclierilor“ „luminilor“ „mlădițelor“ și „strejerilor“, în care *Secaș*, încă necaterisit, împlinește funcțiunea de „procurator“ al unui abil (?) „pontifex maximus“.

Ș. P.

Când omul bate câmpii. De la o vreme, d. I. Al. Brătescu-Voinești publică, la „Universul“, câte un articol despre Ovrei, despre Hristos, despre Iuda, despre Moisi. Am arătat noi, cu alt prilej, că d. Brătescu face literatură—și încă literatură proastă—în ce scrie acum la adânci bătrânețe. Am arătat că ce crede dumnealui despre „rolurile“ jucate de „actorii“ Iuda și „Crist“ e fleșcăială de gând și batjocorire.

D. Brătescu-Voinești nu se lasă, însă. Acum a publicat un articol (tot acolo) despre Moise, care ar fi fost „nepot pe soră al faraonului Ramses al II“. (Așa a cetit dumnealui într'o carte, pe marginea lacului Herăstrău). În acest articol găsește din nou prilejul să ne arate ce mai crede dumnealui despre „Crist“. („Crist al d-lui Voinești este ceva... drăgălaș, care se plimbă prin grădini cu flori frumoase, stă pe bancă'n Cișmigiu și care e trist că n'a isbutit, deși și-a jucat perfect „rolul“). Iată ce mai scrie acum d. Brătescu: „Și iată că în mijlocul acestui neam apare un om, a cărui conștiință e în consonanță cu marea conștiință care a creat și cârmuește lumea.“

Dându-și seama că pretenția neamului evreesc de neam ales e nu numai nejustificată, dar că e și o pricină de permanentă învrăjbită între oameni, el o combate, propovăduind înfrățirea tuturor neamurilor. Se poate înțelege ușor ce indignare a stârnit în sufletul conducătorilor neamului evreesc această doctrină care sdruncină din temelii trufia neamului și-i tăgăduia dreptul de a parazita pe celelalte. Egalitatea neamurilor!

Toate astea se publică în „Universul“; în ziarul celui mai mare creștin din Evropa; în ziarul la care Patriarhia a obținut — cu 10 000 lei pe lună — o pagină bisericească, săptămânală....

G. R.

Cartea Părintelui Firmilian. Pe numele ei adevărat: „Carte de rugăciuni pentru tot creștinul, cu un adaos care cuprinde: sinaxarul sfinților și sărbătorilor de peste an, însemnări din tipic și o însemnare de icoanele făcătoare de minuni și de sfintele moaște ce se află în țara rumânească, culese din scrierile sfinților Părinți și din cărțile de slujbă bisericească, și rânduite de Firmilian ierodiacon la Sfânta Patriarhie”. (Imprimeria Națională, București 1937, 211 pagini, lei 5). Este un dar, de mult preț, pe care Fundația Culturală Regală Prințipele Carol îl face sufletului rumânesc.

Cărți de rugăciuni s'au tipărit în țara asta multe. Mai că nu se află părinte episcop, sau arhleru-vicar, sau mare protopop, consilier episcopal, profesor de teologie prieten cu părinții episcopi, care să nu fi dat în tipar o „carte de rugăciuni”. O carte de rugăciuni era o bună afacere: plasare sigură, la kilogram, prin episcopii; banii încasați sigur, tot prin episcopii, din salariile preoților (fie că le-au vândut, fie că nu le-au putut vinde). Așa se explică—prin grabă—slaba lor alcătuire. În bună parte. Fiindcă mai este o pricină: haosul din capul multor părinți—de tot felul—cu privire la temeiurile Dreptei credințe. Am văzut cărți de rugăciuni în care erau strânse la un loc „faceri” de ale autorului, rugăciuni pe care le poate spune „tot creștinul” și rugăciuni pe care le cetește preotul (cu patrafr): molifte.

Și nu e bine. Fiindcă așa se sădește în suflete credința — protestantă — că oricine poate înlocui, la nevoie, pe preot. Și așa se minte omul pe sine. Fiindcă maslul pe care l-ar ceta el, nu este maslu. (Precum nu este Liturghie celace i se trimite lui, pe sârmă, dela sfânta Patriarhie).

Părintele Firmilian a înlăturat echivocul. Sfinția sa a cules, „din scrierile Părinților și din cărțile de slujbă bisericească”, rugăciuni pe care le poate rosti „tot creștinul” la toată nevoia și trebuința. La începutul fiecărei rugăciuni, alcătuitoarea a pus, cu slovă roșie, explicațiuni pe care cu plăcere le cetește — și din care are de învățat — orice doctor de teologie. Dau aci câteva din aceste „însoțiri”:

„Mai bine să înceteze soarele din călătoria sa, decât să înceteze cetirea Psaltirii — spune Sfântul Ioan Gură-de-Aur. Cel mai pătrunzător și mai folositor dintre toți, este psalmul 50. Cetește-l (bine ar fi să-l înveți pe de rost), frate, oridecâte ori te muștră cugetul, te luptă patima, te muncеște gândul rău, te apasă greutatea păcatului

săvârșit, sau te ispitește necuratul spre fărădelegi”. (La „Rugăciune de pocăință”).

Sau:

„Moartea dreptului este fericită, este câștig, este plină de pace și fără frică, scrie în cartea ce să numește „Ușa Pocăinții”. Dar cine se poate socoti „îndreptat” și fără de păcat înaintea lui Dumnezeu? De aceia poartă mare grijă de cei ce se sfârșesc. Chiamă preotul să-i spovedească și să-i împărtășească. Indeamnă-i să zică această rugăciune. Iară dacă's pe sfârșite, și nu pot, zi-o tu”. (La „Rugăciunea pe patul de moarte”).

Sau:

„Nu umbla cu zădărnicii, frate! Căci nu se poate goni fulgerul cu bățul de alun și nici se poate alunga trăsnetul cu vrăji. Numai atotputernicul Dumnezeu, care întinde cerul ca o piele și înconjură marea cu nisip, este „Stăpânul tunetului fulgerului, trăsnetului și grindinei”. Lui singur, prin urmare, te roagă, astfel”. (La *Rugăciune pentru ocrotirea de tunet, fulger trăsnet și piatră (grindină)*).

Cartea părintelui Firmilian începe cu o seamă de „învățătură”. Despre: sfânta cruce, despre metanii, închinăcuni, ingenuncheri, despre rugăciune. Cităm:

„Un pustnic numește rugăciunea: „plugăria sufletului”. Potrivită este asemănarea aceasta. De vreme ce numai prin rugăciune îndurarea lui Dumnezeu desțelenește sufletele noastre și numai printr'ansa milostivirea cerescului Părinte rouează uscăciunea inimilor omenești și odrăsește, din pământul lor, lanuri cu bune roade. Despre negrăita ei putere și nespusul ei folos, alt pustnic zice:

„Precum vederea este mai mare decât toate simțirile, așa și rugăciunea este mai mare decât toate faptele bune”, vrând să spună prin aceste graiuri că numai cine se roagă poate să aibă și fapte bune”.

Impărțită în trei părți:

Rugăciuni de zi și de noapte (pp. 3—19); Rugăciuni la felurite trebuințe (pp. 25—101); Rugăciuni când mergi la biserică, la spovedanie și la sfânta împărtășanie (pp. 105—127), — cartea sfârșește cu un Sinaxar, bine încheiat (pp. 135—146); cu însemnări din tipic, (despre: posturile rânduite de Biserică, în cursul anului; zilele posturilor în care mâncăm untdelemn și dezlegăm la vin; zilele postului în care mâncăm pește; zilele de post în care se mănâncă de dulce; zilele și posturile în care nu se fac nunți; zilele și posturile în care se face spovedania; zilele și timpul în care se face sfântul maslu; zilele pentru pome

nirea obștească a morților ; zilele în care facem parastase omului când moare ; zilele în care nu se fac parastase și pomeni ; sărindarele ; pri-noasele care se dau pentru sufletul mortului ; zilele pentru aducerea de pârgă la biserică ; acatiste, priveghieri și rugăciuni la toată cererea (pp. 147-177) ; cu o mențiune despre „sărbătorile cu ținare, lăsate de Biserică“ ; (pp 179-182) și cu o bogată însemnare despre „icoane făcătoare de minuni și moaște aflătoare în țara rumânească“ (cu explicațiunea : „unde vrea Dumnezeu, acolo se biruește rânduiala firii“, scrie la cărțile de slujbă-Deaceaia, în multe locuri se fac semne și minuni prin sfințele icoane, pentru întărirea noastră“, pp. 184-188). Câteva file pentru pomelnic, pentru „însemnări despre neamurile noastre“ și pentru „fe-lurite însemnări“, încheie această podoabă de carte, scrisă în cel mai frumos graiu rumânesc.

Haina în care se înfățișează cuprinsul cărții e cu

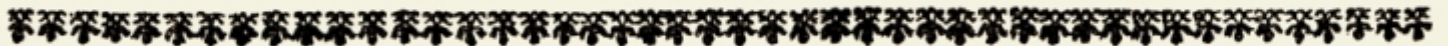
adevărat strălucitoare : hârtie bună, tipar excelent, cerneală roșie și neagră. Peste 130 de „chipuri și flori“ — toate xilografii din cărțile bisericesti, tipărite în țara noastră, între anii 1508 — 1846, împodobesc lucrarea părintelui Firmilian.

Cartea aceasta — e bine să o spunem — este cea mai bună carte de rugăciuni, din câte s'au tipărit până astăzi în țara noastră.

Fundația Culturală Regală, care a știut să descopere, pentru o astfel de lucrare, pe părintele Firmilian — cel mai sigur stăpân al limbii vechi bisericesti din această țară și, prin așezarea lui suflătească, una din marile nădejdi ale monahismului rumânesc, trebuie felicitată.

O mențiune specială se cuvine pentru domnul D. Ciurezu, conducătorul revistei „Albina“, fără a căruia înțelegere și dragoste pentru lucrul bun, părintele Firmilian nu și-ar fi putut vedea înfăptuită lucrarea, ce-i face acum atâta cinste.

G. Racoveanu

MĂRGĂRITARE

Ale sfântului Simeon Noul Bogoslov : dumnezeiești cântări ale doririi.

Vino, lumina cea neînserată ! Vino, vîstieria cea negândită ! Vino, lucrul cel negrăit ! Vino, bucuria cea pururea fiitoare ! Vino, așteptarea cea adevărată ! Vino, sculara celor adormiți ! Vino, ridicarea celor ce zac ! Vino, cunoștința cea nevestejită ! Vino, haina cea roșie a lui Dumnezeu ! Vino, pre care te-a dorit ticălosul meu suflet ! Vino, cela ce m'ai depărtat de toți și m'ai făcut a fi singur pe pământ ! Vino, cela ce ai fost în mine singura dorire ! Vino, floarea și viața mea ! Vino, mângâierea smerit sufletului meu ! Vino, bucuria, mărtrea și hrana mea cea de-apururea !...

Mulțumescu-ți ție că ai fost cu mine, fără socotire, neadăogat și neschimbat, Dumnezeu cela ce ești preste toți, vestmântul cel luminat carele arzi pre dracl...

Ci acum, Stăpâne, locuește și petrecl, nedespărțit și nedepărtat, până la sfârșit,

întru mine robul tău, prea bunule, ca să mă aflu, la leșirea mea și după leșirea mea, întru tine și să împărățesc cu tine. Fil cu mine, Stăpâne, și nu mă lăsa singur, ca venind vrăjmașii mei, cari caută pururea să înghită sufletul meu și aflându-te pre tine petrecând în casa smeritului meu suflet, negreșit fugi-vor și nu vor putea asupra mea nimica.

Precum ți-ai adus aminte de mine când am fost în lume și singur m'ai ales pre mine, nepriceputul, și m'ai depărtat de lume și m'ai așezat în ceata mării tale, — așa și acum, întărește-mă înlăuntru, a fi pururea neclătit, și fă întru mine locuința ta, ca văzându-te pre tine, totdeauna, să vliez eu cel mort, și avându-te pre tine pururea bogăție, fi-voiu, eu cel sărac, mai bogat decât toți împărații pământului ; și volu mânăncă și voiu bea, indulcindu-mă de tine, în tot ceasul de nespuse bunătăți săturându-mă. Că tu ești tot binele și toată hrana, și ție se cade toată slava sfintei, cei de o

flință și făcătoarea de vlață Troițe, în Tatăl și Fiul și Sfântul Duh, crezut și cunoscut și închinat și slujit de toți credincioșii, acum și pururea și în vecii vecilor, amin !

Al sfântului Grigorie Sinaitul, răspuns la întrebarea: „Ce să facem când diavolul se închipuiește în inger luminat și înșală pre om“! Pentru aceasta, omul trebuie să aibă multă socotință, ca să cunoască osebirea binelui și a răului. Deci, nu te da pre tine, pentru prostime, curând celor arătate; ci petreci greu și cu multă cercare fiine binele, iară răul leapădă-l. Ți se cade, așadară, a cerca și a socoti și numai după aceasta a crede. Căci știut să-ți fie fie că arătate sânt lucrurile darului, pe care nu poate dracul a le dărui — măcar de se și închipuiește — adecă: nici blândețe, nici bucurie, nici pace, nici bună întocmire, nici uriciune de lume, nici îmblânzirea poftelor și a patimilor, — care-s lucruri ale Darului.

Iară lucrurile diavolului sânt: umflarea (adecă trufia), înălțarea gândului, înfricoșarea și toată răutatea.

Din lucrare, deci, poți cunoaște dacă lumina, carea s'a arătat în sufletul tău, este a lui Dumnezeu, ori a diavolului.

Sămânța aceia, ce se chiamă rapiță, asemenea este muștarului. Și oțetul, la vedere, este asemenea vinului. Inșă din gustare se cunoaște a fiecăruia osebire. Așa și sufletul, de va avea socotire, cunoaște — din simțirea minții — dăruirile sfântului Duh și nălucirile diavolului“.

Au zis avva Elisei: De 20 de ani eram când m'a făcut călugăr avva Petru, ucenicul avvei Isaia. Și eram mânios și iubitor de slavă deșartă și eram nălucit și vroiam să port rase subțiri și frumoase. Iară bătrânul mă sfătula, totdeauna; însă eu, cu toate că mă sileam, după a mea putere, nu puteam să las năravul cel rău; și mă certam cu frații. Și în schit am stat cinci ani și am făcut prieteșug cu un frate, care era asemenea mie: și pe el îl supărau gându-

rile și era mândru. Și ne-am învoint noi să mergem împreună la Ierusalim, să ne închinăm. Și spunând aceasta bătrânului, i-am cerut blagoslovenie de drum. Iară bătrânul mi-a zis: „fiule șezi, rabdă în chilia ta și plângi păcatele tale! Fă-ți măcar canonul tău, fără turburare și nu te asămăna celor care au pierdut pre Dumnezeu cu întâlnirile, și aleargă la multe locuri și se prăpădesc. Fiule, Dumnezeu este nescris împrejur; stăpânirea și mila lui este întinsă pretutindenea. Nu socoti că Dumnezeu este numai la Ierusalim, sau numai în frumosele biserici împodobite cu stâlpi de marmoră și cu slove poleite; ci locuiește în fiecare bisericuță și paraclis al pravoslavnicilor și pretutindenea este... Pentru acela nu te duce într'alt loc, căutând pre Dumnezeu!

Iară eu nu m'am înduplecat, ci-l rugam să mă lase să plec, și mă voiu întoarce, degrab, înapoi, — ca văzând Dumnezeu osteneala mea, poate o va întoarce spre al meu bine.

Iară bătrânul, văzând neplecarea mea, mi-a zis: du-te la bolnicer și cere-i să-ți dea o ceapă, un usturoiu și un ardelu roșu. Și eu i le-am adus. Iară bătrânul le-a înfășurat într'o basma, făcând trei noduri, și mi le-a dat, zicând: ia-le pre acestea și păzește-le bine. Și când vei ajunge la trei mile de Ierusalim, să le scoți din traistă și să le pui în sân, și să le ai împreună cu tine la toate închinăciunile și când te vei împărtăși. Și când te vei duce la râul Iordanului să le înmoi. Și să mi le aduci înapoi. Iară eu am zis: nu e păcat, Părinte, să țin la mine ceapa, usturoiul și ardeiul când mă împărtășesc? Iară el a răspuns: acest păcat să-l am eu: vreau să mi le fac doftorie!

Și le-am luat și m'am dus la Ierusalim. Și după trei luni m'am înturnat și m'a primit bătrânul. Și eu mă făcărnicieam cu mincinoasă evlavie și umilință. Și după trei zile am început să mă mândri și să mă împodobesc, ca și pân' aci. Și când m'am

sfădit întâia și a doua oară, a tăcut bătrânul. Iară când a fost a treia oară, s'a turburat bătrânul. Și chiemându-mă, mi-a zis, cu liniște: „fiule adu-mi amanetul pe care ți l-am dat când ai plecat la Ierusalim!“ Și eu, îndată, i-am adus legătura cea cu trei noduri. Și luând-o bătrânul, a deslegat-o acolo. Iară eu m'am mâhnit, socotind că el bănuște că eu le-am mâncat. Și luând bătrânul ardeiul, zice: „gustă dintr'ânsul să vedem dacă mai ardeie!“ Și eu gustând, mi-a ars gura. Și-i zic: „din cel prea luși este“. Atuncea suspinând bătrânul îmi zice:

S'au dus la Ierusalim și la Iordan și iarăș au venit aicea și nu s'au schimbat, deloc! O! ticăloase! cu adevărat a nevoitorilor este împărăția cerurilor! Și plângând, a intrat în chillia sa.

Atunci mi-am venit eu în fire și am cunoscut lucrul, am plâns cu amar și m'am pocăit!

* * *

A cuviosului părintelui nostru Nil dela Sorska: adunare de cuvinte folosite de suflet, dela mulți sfinți Părinți. Sfinții Părinți socotesc numai la trei cînuri toată viața călugărească: 1. viața de obște (adecă viața dinpreună); 2. calea cea împărătească (sau calea de mijloc) cu vlefuirea a 2 sau 3 frați, și 3. sihăstria, care este lucrul bărbaților celor desăvârșiți și sfinți.

Oarecari, însă, neluând aminte la puterea sfintelor Scripturi, și-au aflat loruși al patrilea cîn, nu după vola, nici după așăzământul sfinților Părinți. Că făcându-și fleștecare chillie, după a sa vole — departe sau aproape unul de altul — vlefuiesc deosebi, fleștecare; și urmând voli sale și umblând după agonisită și făcând fleștecare chiverniseala sa, se aseamănă, acest fel de cîn și de vlefuire a lor, cu cel al sihaștrilor. Iară după oprirea și certarea cea înfricoșată a sfinților Părinți — cari opresc pe toți cel ce pățimesc cu patimile cele sufletești și îndrăsnesc a se lupta, de-

osebi, sihăstrește, cu dracii,—nu sânt asemenea sihaștrilor; ci sânt asemenea celor ce încep singuri și celor ce se împiedică singuri. Că singuri aflându-și loruși viață, singuri se și împiedică într'ânsa, neputând a viețui cu pace și cu așăzare, — fiindcă nu a lor este orânduiala și măsura aceasta. Că luând cineva aminte, cu osteneală, la cartea vieții sfântului Grigoire Sinaitul, va afla că pe niciun ucenic de al lui nu l-au lăsat ca să vlefuiască aproape unul de altul sau departe, singuri, în chillii deosebi. Ci în trei lavre și în două pâlcuri strângând mulțime de călugări, bătrâni și tineri, le-au dat lor orânduială de lăsarea voii și a socotelii de sine. Și îi învăța pre toți despre lucrarea cea cu mintea, zicând:

„Nu se cade a învăța pre toți lucrarea cea cu mintea; ci numai pre cei ce sânt sub ascultare, — măcar de ar fi proști și nu ar ști carte — de vreme ce ascultarea are împărtășirea tuturor faptelor celor bune (pentru smerenie); iară celor ce nu sânt sub ascultare, nu se dau acestea, ca să nu se înșele — de-ar fi ei proști, ori învățați. Că cel ce începe singur nu poate scăpa de părere și de celelalte primejdii“.

Fericitul bătrân Nil, răspunzând multe și înfricoșate cuvinte pentru cei ce vor să vlefuiască deosebi, (când de patimi n'au scăpat), zice — laudând foarte mult calea împărătească — cum că acesta este cînul în sfântul munte al Atonului; în care așăzământul chillilor celor de demult și celor de acum este, ca o mărturie vie, pentru calea cea împărătească. Că de sânt nis-calva chillii cu biserică, sau colibi fără biserică, au încăperi tot pentru 2 sau 3, iar nu pentru câte unul. Că de-ar fi fost aceasta calea cea împărătească, a vlefuirii deosebi — aproape, sau departe unul de altul — apoi ce nevoie era să pomenească de 2 sau 3? Că după părerea aceasta, măcar de vor fi 2, sau 3, sau prea mulți, tot una este.

Acel frate tânăr, care se sălășluisse singur în chillie și zicea cătră cellalți: „tată

acum viețulesc sihăstrește", a fost scos, de Părinți, din chilla sa și i s'a poruncit să meargă pe la toți părinții ca să-și ceară iertăciune, zicând: „iertați-mă Părinților, că nu sânt sihastru!" După întâmplarea aceasta au zis Părinții: de vei vedea pre vreunul din cei tineri urcându-se la cer, ia-l de picioare și-l trage la pământ!

din Abdera teologică

ANTOLOGHION

Din cugetările preotului I. Popescu-Mălăești profesor la Facultatea de Teologie din București:

„Astfel rezultatul străduinții celor mai cinstite gânduri este sau că ce s'a scris chiar când mulți în forul conștiinței lor dau dreptate scriitorului, — se aruncă la coș, sau că se pornește împotriva lui din partea celor tari, în vremile noastre cu spirit de gașcă și mici la suflet — prigoană — dovadă tot oprirea ziarelor; din partea celor egali, compătimirii ca pentru naivi sau muștrări, și din partea celor iuți la fire și mai puțin delicați batjocură.”

A aceluiași facere: „Cine știe unde ajungea Biserica dacă nu venea istețimea de cugetare și tăria de credință a conducătorilor Bisericii din cele dintâi veacuri”.

A aceluiași, cu brazi: „Ca să ne putem închipui în toate privințele, dezvoltarea comunităților creștine și situațiunea sufletească a conducătorilor lor. să ne uităm la un brad, la care ramurile cresc pe trunchiu, la distanțe oarecare regulate. Fiecare ramură, ce dă din trunchiul mare, poartă și hrănește multe altele mai mici. Crăcile de jos sunt mai groase, mai tari. Cu câtte urci mai sus, adică mai departe de tulpina

ce scoate hrana direct din pământ, cu atât crăcile sunt mai mici, mai subțiri”.

A aceluiași, cu trâmbe: „Așa imi închipui eu fierberea mare care a stăpânit Biserica creștină la începuturile ei. Din înălțimea cerului căzuse peste sufletul oamenilor de atunci — înfierbântat de dorința unei vieți care să nu mai fie așa de chinuită ca a lor — o trâmbă de idei și simțiri trătte real — în mijlocul celor de atunci. Era vieța răscolitoare de idei și simțiri cu totul noi — pe care o trătse Domnul nostru Iisus Hristos și sfinții săi apostoli. Ea cădea peste ideile și simțurile cu totul diferite, peste obiceiurile și credințele impietrite în sufletele lor și le scobea cu putere, făcându-le să fiarbă așa de tare încât ieșeau în afară”.

A aceluiași, pentru.. garsoniere: „Și încă un fapt mi se pare că cuprinde în el învățătura Domnului în această privință. El care nu atârna de nicio împrejurare omenească, simte totuși nevoia unui culcuș omenesc, de aceea zice plin de amărăciune: „Păsările au cuiburi și vulpile vizuini, dar fiul omului nu are unde să-și plece capul”. (Toate culese din: *Biserica Ortodoxă în România Mare*, București, 1937, 116 pagini, lei 20).

INFORMAȚIUNI

Cazul I. P. S. Gurie, mitropolitul Basarabiei, n'a fost soluționat nici în proaspăta sesiune a Sfântului Sinod, care — după relatarea ziarelor — tocmai de aceea se intrunise.

De altfel chestiunea nici nu a fost pusă pe ordinea de zi. Numai o telegramă a P. S. Dionisie, episcopul Cetății-Albe, delegat să prezideze Adunarea eparhială dela Chișinău precum și marele scandal ce a avut loc în această Adunare, au avut darul să ridice, incidental, „cazul Gurie“.

Hotărârea Sinodului este însă „așteptarea“ sentinței Curții de Casație. Și fiindcă se știe că această sentință se pronunță greu și târziu, Sfântul Sinod crede că până atunci I. P. S. Gurie va fi trimis la mănăstire.

Este cazul să se spună că socoteala din târg nu se potrivește cu cea de acasă. În toamnă se vor produce evenimente, care vor dezamăgi Sfântul Sinod și vor astupa pofta celor ce se și văd mitropoliți ai Basarabiei.

*

Adunarea eparhială a Mitropoliei Bucovinei a propus Sfântului Sinod înființarea unei episcopii misionare pentru Maramureș. Această episcopie va trebui să fie sufragana Mitropoliei Bucovinei care — până la bugetul Statului pe 1938 — va fi subvenționată de fondul religios al Bucovinei. S'a cerut avizul I. P. S. Mitropolit al Ardealului și acest aviz fiind favorabil, Sfântul Sinod a aprobat înființarea numitei episcopii. Consiliul Central Bisericesc a și delimitat jurisdicția noii episcopii, fixând reședința episcopului în orașul Sighet-Maramureș.

*

În urma decesului P. S. Stroia, episcopul militar, Sfântul Sinod, provocat de Ministerul Apărării Naționale, a procedat la votarea și recomandarea a trei candidați pentru completarea vacanței. Au fost 16 candidați. Dintre aceștia, după un vot „de probă“, și după repetarea acestui vot, au fost recomandați, în ordinea numărului de voturi, trei candidați: Arhim. Iuliu Scriban, Arhim. Partenie Ciopron și Pr. Anton Angelescu dela Brăila.

După câte suntem informați, Arhim. Scriban va „rămâne“ și de astă dată.

După ce se propusese, de Comisia ad-hoc, pedepsirea Arhiereului Vicar Galaction Cordun, cu „trimiterea la mănăstire“, fixându-i-se termen de 10 zile pentru alegerea surghiunului, Sfântul Sinod face un act de obișnuită consecvență :

Admite transferarea numitului arhiereu la Episcopia Tomisului. Pentru sezonul de vară.

*

În sesiunea actuală, Sfântul Sinod al Bisericii autocefale rumânești, văzând și tomosul Patriarhiei ecumenice, dela Constantinopol, a recunoscut autocefalia Bisericii Ortodoxe din Albania. În lupta care se dă în această țară între ortodoxie și între prozelitismul catolic, cum și pentru protejarea elementului rumânesc de acolo, această recunoaștere este bine venită.

*

Cuvioase treburi drăcești. În ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel, I. P. S. Patriarh a făcut cunoscută încă una din vrerile înalt prea sfinției sale, pe linia, cunoscută, a ostenelelor spre ajungerea la un „monahism social“. Luând pildă dela conducătorii cetății București, prea fericitul Patriarh a spus că va asana lacurile din jurul mănăstirilor : Cernica, Pasărea, Căldărușani și Țigănești și le va inzestra, din averea mănăstirilor, cu tot ce trebuie pentru *canotaj*.

Însă pentru un canotaj... cuvios. Pot veni acolo tot felul de bărbați și de femei, creștini și necreștini, cu o condiție : când sânt pe lac, să nu facă... drăcovenii. În tot cazul, să le facă cu toată cucernicia și evlavia. Fiindcă e mănăstire aci ; nu strand.

Rămâne acum de văzut dacă dracul va conveni să se facă, până la sfârșit, servitor prea supus și prea plecat al Părintelui Patriarh.

*

Cu prezentul număr *Predania* intră în vacanță. Numărul viitor va apare la 1 Septemvrie.

*

*Amintim cinstiților noștri abonați că abonamentul la *Predania* se și plătește.*

Numărul viitor al *Predaniei* va avea următorul cuprins :

Nae Ionescu : *Științificii și teologia.*

Pr. I. D. Petrescu : *Spiritul profan în cântarea corală bisericască.*

Preotul Grigorie Cristescu : *Prăvllarii «Oastei Domnului».*

G. Racoveanu : *Teologul Ion Nichifor Crainic.*

smeritul Stratonic : *Ion Nichifor Crainic Misticagogul.*

Insemnări, note, recenzii, de G. Racoveanu, smeritul Stratonic și Șerban Popescu.

*

In ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel, Comunitatea Evanghelică din București a avut motive de bucurie : și-a instalat paroh nou și tânăr, în locul celui scos la pensie. Pentru acesta, a intervenit și la Patriarhie pentru a-și trimite și aceasta reprezentant la sărbătoarea Comunității.

Găsind cererea îndreptățită, I. P. S. Patriarh Miron a pus rezoluție ca preotul Pantelimon Opreanu, de la biserica Colței, să-l reprezinte la festivitatea fraților tăgăduitori ai Sfințelor Taine. Și așa s'a și făcut.

.

D. I. Al. Brătescu-Voinești nu se dă bătut. Am arătat noi, într'unul din numerele trecute, ce crede d. Brătescu despre fapta lui Iuda. În prezentul număr al *Predaniei*, la „note”, arătăm ce crede și ce mărturisește (cu concursul „Universului”) despre Iisus Mântuitorul. La încheierea revistei, iată că „Universul” publică încă un articol de al d-lui Voinești înfățișând părerile acestui bătrân — ajuns în mîntea copiilor — despre valoarea Creștinismului. Evident d. Brătescu liber este să bată toți câmpii. Dar atunci n'are dreptul să se plângă de asuprire de cuvânt.

Acum ascultați-l pe d. Brătescu :

«Nu e adevărat că ne mândrim cu creștinismul. N'am întâlnit, până la vârsta în care mă găsesc, român care să se laude că e creștin. Am auzit invocându-se calitatea de creștin pentru a respinge calificarea de evreu, sau pentru a redobândi încrederea. Când afirmă românul ceva și vede că nu e crezut, își face semnul crucii și zice : «*iacă sunt creștin*». Dar ca să se laude că e creștin, n'am pomenit. Eu cel puțin n'aș face-o nici în ruptul capului. Ca s'o fac ar trebui să uit că cu mii de ani înainte de Crist au fost neamuri de oameni, ca bunioară egiptenii și chinezii, ai căror numeroși fi trăiau în perfectă armonie și că și azi sunt popoare cum sunt de pildă japonezii, care fără a fi creștini, trăesc în deplină înțelegere ; iar pe de altă parte

ar trebui să-mi închid ochii spre a nu vedea cum creștinii spanioli se întreucid ca cei mai primitivi păgâni. Neamul românesc nu-și face nici azi și nu și-a făcut niciodată în trecut din creștinismul său un titlu de exploatat».

.

Cu prilejul sfințirii capelei liceului „Mihai Viteazul” din Capitală, I. P. S. Patriarh Miron a avut cuvinte grele la adresa preoților profesori. În urma acestui fapt, Asociația preoților profesori, a înaintat înalt Prea Sfințitului Miron un memoriu, din care spicuim :

„Cu adâncă nedumerire am luat cunoștință de nemulțumirile ce ați exprimat în mod public cu privire la felul în care preoții profesori de religie își îndeplinesc sarcina lor de educatori religioși ai școlărimii, cu ocazia lucrărilor Adunării Eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Nedumerirea noastră este cu atât mai legitimă cu cât niciodată nu ne-ați chemat lângă Tronul Patriarhal ca să ne faceți *în mod intim și părintesc cuvenitele observațiuni* pentru ca în urmă să Vă fi văzut silit să ne faceți observațiuni și muștrări publice, îndemnând oarecum școala și familia să se îndoiască nu atât de valoarea noastră, cât mai ales de valoarea educativă a obiectului nostru în învățământ...

„Cu adâncă smerenie, Vă rugăm să ne primiți într'o audiență spre a Vă cunoaște în mod precis nemulțumirile ce vă producem, fie prin nepregătirea, fie prin erorile noastre educative, spre a lua măsuri de îndreptare și spre a nu ne vedea siliți să ne apărăm prin presă de niște acuzațiuni, pe care socotim că nu le merităm.

Imputernicim pe Pr. Marin C. Ionescu, ca în calitate sa de președinte al Asociației profesorilor de religie din țară, să înainteze această întâmpinare locului în drept, încunoștiințându-ne de rezultat».

Predania apare de două ori pe lună : la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul : 200 lei pe an.

Adresa pentru chestiuni de redacție și administrație : G. Racoveanu, A l e e a Calimachi nr. 15, București III.
